

Leo Tanner

Reinkarnacija i vjera u uskrsnuće

Predgovor

Svako malo mole župne zajednice, molitvene i biblijske grupe ili pak pojedine osobe za poticaje u vezi s religijskim pitanjima ili temama. Novi niz malih sveščića „Poticaji POV“ neka su vrsta odgovora na ova pitanja i žele uz pojedine teme dati prvi i lako razumljiv pristup.

Kao katolički svećenik izlažem ovu temu s kršćanskoga gledišta. Pritom se ograničujem na nekoliko bitnih točaka. Oslovljeni vidici hoće pritom – kao široki potez kistom – pokazati samo velike crte područja ovih tema. Svjestan sam da su ovi vidici ograničeni, možda čak jednostrani, ali u svakome slučaju potrebiti dopunjavanja.

Kod svih objašnjenja jedino mi je do predmetne rasprave. To znači: Ovim izlaganjima ne želim donositi sud o osobama koje misle drukčije ili drukčije žive. U mnogim razgovorima na temu reinkarnacije susreo sam se s velikim brojem ljudi koji svoju vjeru žive uvjerljivo i vrlo dosljedno. Katkada sam si pomislio: Kapa dolje!

Kod čitanja ovoga sveščića uočit ćete da zamjenice za Trojedinoga Boga započinju velikim početnim slovom. Time hoćemo i optički pokazati da imamo posla s Trojedinim Bogom, s „velikom realnošću“ našega života.

Od srca hvala gospodinu profesoru patru dr. Hubertu Lenzu SAC i gospodinu vjeroučitelju Robertu Regliju za njihove sadržajne poticaje i napomene u vezi s ovim sveščićem. Posebna zahvalnost pripada gospođi Irmgard Scholz, koja je kao lektorica čitav tekst obradila jezično. Isto tako zahvaljujem čitavome izdavačkom timu za dragovoljni rad.

Neka ovaj sveščić pridonese tomu da vlastitu kršćansku vjeru otkrijete dublje i živite s više radosti. Za to vam, draga čitateljice, dragi čitatelju, želim svjetlo Duha Svetoga.

Leo Tanner

Reinkarnacija

1.1 O reinkarnaciji

Izvorna azijska vjera u reinkarnaciju – predodžba da čovjekova duša poslije smrti ne nestaje nego se u jednome drugome živom biću „nanovo rađa“ (reinkarnira) – danas je u Europi nadaleko raširena. U prosjeku 21% svih Europljana vjeruje u inkarnaciju, pri čemu je ideja reinkarnacije u pojedinim europskim zemljama različito jako raširena i rezultati raznovrsnih anketa nisu jedinstveni. Ovisno o zemlji može se poći otuda da između 20% i 33% pučanstva vjeruje u neki oblik ponovnoga rođenja.

Za nas kršćanke i kršćane bavljenje temom „reinkarnacija“ je svakako umjesno, jer ne živimo zatvoreni na nekome otoku! Nego imamo različite kontakte s ljudima drugih životnih koncepata i tu treba znati što oni vjeruju i zašto tako vjeruju. Tek kad upoznamo i shvatimo njihove namjere, možemo doći s njima u dublju raspravu i pokazati im da kršćanska vjera daje nosive odgovore na egzistencijalna pitanja. Samo ako poznajemo njihove čežnje i nakane, možemo ovim ljudima kao alternativu njihovu vlastitom shvaćanju života približiti puninu kršćanske vjere.

Odvažiti se na raspravljanje

Za kršćane raspravljanje s različitim strujanjima i svjetonazorima kao i s dotičnim duhom vremena nije ništa novo – toga je bilo u svako doba crkvene povijesti. Isto tako je i sam Isus uvijek iznova zauzimao jasan stav – čak i onda kad to nekim ljudima njegova vremena nije odgovaralo.

Jedno od gorućih pitanja čovječanstva glasi: „Što dolazi poslije smrti? Je li smrću sve završeno?“ Kršćanski odgovor na ovo vrlo aktualno pitanje, naime vjera u uskrsnuće, izazvao je uz odobravanja i nade i različita protivljenja i nerazumijevanje. Tako je iskusio i Pavao u Ateni. Na kraju svoga govora pred Aeropagom reakcija

sluša telja bila je različita: „Kad čuše 'uskrsnuće od mrtvih', jedni se stadoše rugati, a drugi rekoše: 'Još ćemo te o tom slušati!' Tako se Pavao povuče od njih. Neki ipak prionuše uza nj i povjero vaše; među njima i Dionizije Areopagit, neka žena imenom Damara i drugi s njima“ (Dj 17,32-34). Ni sam Isus nije prošao bolje. U raspravljanju s liberalnim saducejima, tada vrlo izobraženima, koji su nijekali uskrsnuće, Isus je s obzirom na pitanje što dolazi poslije smrti, rekao: „Niste li u zabludi zbog toga što ne razumijete Pisama ni sile Božje?“ (Mk 12,24).

Baveći se tematikom „reinkarnacija ili uskrsnuće“ može nam poruka Svetoga pisma na nov način postati jasna. Jer razračunavati se s nekršćanskim predodžbama sadrži priliku vlastitu vjeru upoznati dublje i bolje. Jedno takvo dublje zahvaćanje Božje poruke spasenja može nas ispuniti velikom radošću i dovesti do dublje zahvalnosti zbog toga što smijemo „kršćanski“ vjerovati. A ovo znači: život i nadu. Jer: „Spasenje koje nam je u Isusu Kristu već darovano i vjernički prihvaćeno, u kršćanskoj se nadi doslovce 'domišlja do kraja',“¹

Što je reinkarnacija

Riječ „re“ značin „ponovno“, a „inkarnacija“ znači doslovce „upućenje“ (lat. *caro, carnis* = meso, pût) ili „utjelovljenje“. Prema predodžbi o reinkarnaciji čovjekova duša se uvijek iznova „rađa u“ novo tijelo („ponovno se utjelovljuje“) i tako dolazi nanovo na svijet. Ovo novo tijelo može biti životinjsko, ljudsko ili biljno (ukoliko se za bilje nešto takvo može uopće reći).

Iza ove predodžbe zacijelo stoji duboka čežnja za „pravednošću“, za poravnavanjem i naknadom. Na ovu vrlo razumljivu ljudsku želju daje odgovor model tumačenja ideje reinkarnacije koji je u temelju „karme“. Karma je naime „automatski funkcionirajući kauzalitet

¹ 1 M. Kehl, Und was kommt nach dem Ende? Vom Weltuntergang und Vollendung, Wiedergeburt und Auferstehung (A što dolazi poslije kraja? O propasti svijeta i dovršenju, Novo rođenje i uskrsnuće), Kevelaer 2005., 26.

naplate djelâ“ (H. von Glasenapp), a znači: Način kako duša živi ima posljedice za sljedeći život. Ako je jedna duša primjerice u prošleme životu dobro živjela, onda će se ona kasnije roditi u dobru situaciju – po hinduističkome gledanju možda u najvišu kastu kao brahman ili u zdravome tijelu, u bogatoj zemlji ili kao bogato nadarena ... Kratko rečeno: Ponovnim rođenjem stoji onda čovjek – drukčije nego prije – na sunčanoj strani života.

Ako je, naprotiv, duša u zadnjemu životu živjela loše, dolazi ona ponovnim rođenjem u danim prilikama na svijet čak „samo“ kao životinja, ili se kao čovjek rađa u najnižu kastu, dolazi na svijet oštećen ili u bijedničku četvrt grada ili biva odmah pobačen ... Kratko rečeno: Startna pozicija u novome životu je loša.

„Karma“ – a s njome temeljna misao učenja o reinkarnaciji koja obilježuje predodžbe o životu ljudi – kaže: Moj sadašnji život, a posebno sadašnja startna pozicija rezultat je djela iz moga ranijeg života ili čak iz više mojih ranijih života. Ja sâm sam odgovoran za dotičnu startnu poziciju.

Ta slika života može imati učinke na međuljudske odnose (i ima ih, prije svega u hinduizmu). Ako je netko, primjerice, gubav, pripada parijama izvan kasta ili živi u bijedničkoj četvrti grada, tada se na to gleda kao na znak da on okajava krivnju iz prošloga života. A onda nije uputno pomoći mu da iziđe iz ove situacije. Time bi mu se iskazala loša usluga, budući da on u sadašnjemu životu okajava „stare grijeh“, da bi mu u idućemu životu bilo bolje.

Socijalna nepravednost daje se objasniti zakonom karme. Iz ove predodžbe opravdane su kako bijeda, tako i bogatstvo i blagostanje. Sve je zasluženno u prijašnjemu životu, čemu dakle lučiti?

Reinkarnacija počiva na sudbonosnome zakonu karme: Svako djelo ima posljedice, koje se pokazuju pri sljedećemu rođenju. Dobra djela vode k sretnim životnim prilikama – loša naprotiv k nedaći.

1.2 Azijske predodžbe reinkarnacije

Ideja reinkarnacije istočnoga je podrijetla. Nastala je u azijskome prostoru. Od 800-te godine prije Krista ona je u Indiji u

hinduizmu obilježavajuća predodžba života, a kasnije ju je preuzeo budizam (Buda je živio od 560. – 480. prije Krista).

U temelju predodžbe reinkarnacije nije osobna slika Boga, ni budizam kao ni hinduizam ne poznaju osobnoga Boga. Kad jedan hindu govori o „Bogu“, ne misli osobu nego neosobno „Ono“, a „brahman“ neistraživ duh svemira. Budizam uopće nema izravne predodžbe o Bogu, nego sebe vidi kao put samootkupljenja koji vodi u „nirvanu“, gdje nestaje svaka patnja i bitak.

Za obje velike religije znači reinkarnacija nužnost, jer je samo po njoj napokon moguće „otkupljenje“. Ujedno je ona muka, prokletstvo, i sve nastojanje vjernika ovih religija ide za tim da žive tako da se oslobode prisile stalnoga ponovnog rađanja.

Predodžba reinkarnacije u hinduizmu

Hindus vjeruje da njegova „duša“, „atman“, tako dugo putuje kroz biljke, životinje i ljude, dok ne bude dostatno dobra da bi konačno bila kod „brahmana“. Pojam „atman“, rabljen u hinduizmu, ne treba zamjenjivati s našim zapadnjačkim pojmom duše. Jer „duša“ u smislu naše osobnosne jezgre, „ja“, u zapadnjačkome smislu hinduizmu je nepoznat. „Atman“ je skroz-naskroz neosoban, neindividualan, ne stari i ne umire.

Život hindusa je prije svega težnja za boljim ponovnim rođenjem, i napokon za nepovratom u ovaj zemaljski svijet.

Predodžba reinkarnacije u budizmu

Polazište je budističkoga učenja prolaznost svih pojava. I ljudska egzistencija obilježena je stalnim procesom nastajanja i nestajanja raznih elemenata iz kojih se sastojimo. Predodžba čvrsta, nepromjenjiva identiteta i besmrtnosti duše shvaća se kao obmana.

Za budiste ne nudi predodžba ponovnoga rođenja (reinkarnacija) priliku poljepšati svoj sljedeći život ili postati sretniji. Naprotiv: Ponovno rođenje je potrebno da bi se postalo slobodnim od žudnje za životom, od te težnje koja uvijek iznova donosi patnju i obnovljeni život.

Svladavanjem žudnje, neznanja i mržnje završava kružni tok ponovnoga rađanja. Čovjek je onda otkrio stanje potpuna prestanka mijenjanja, stanje odsutnosti želja, boli i jada i ulazi u nirvanu, u ništavilo, u apsolut. To se smatra vrhunskim otkupljenjem. Da bi se došlo do nirvane, mora se postati velikodušan, dobrostiv, mudar i bez želja i oprostiti se od lažnih ideja. Budistički put je dakle oslobođenje od vezanosti na sve zemaljsko.

Prema azijskome shvaćanju reinkarnacije sve nastojanje ide za tim da se vlastitim naporom postane slobodan od sudbonosnoga prokletstva reinkarnacije i uđe u „božansko“, odnosno u „nirvanu“.

1.3 Moderne zapadne predodžbe reinkarnacije

Na zapadnome prostoru pojavila se misao o reinkarnaciji u 18. stoljeću, u vrijeme prosvjetiteljstva. Pravo se raširila doduše tek u zadnjih 30-40 godina, i to prije svega u vezi s *ezoterikom*. Pritom je predodžba reinkarnacije prilagođena zapadnjačkome mišljenju. Jer dok se u istočnjačkoj tradiciji – prema tamošnjemu mišljenju – nije reinkarnirao „čvrsto ocrtani Ja“, u zapadnjačkome shvaćanju ponovno se rađa „duša“, osobna jezgra čovjeka, u uvijek novome ovoj (tijelu). U smislu naše individualne dobi radi se pritom napokon o samootkupljenju.

Reinkarnacija kao poruka spasenja

Jedan zastupnik predodžbe reinkarnacije, Hans Torwesten, opisuje temeljnu misao vjere u reinkarnaciju kako slijedi: „Ako je u čovjeka stavljeno nešto potencijalno božansko, on se mora na relativnoj razini, u vremenu i prostoru, tako dugo razvijati dok ne ostvari svoju pravu narav, dok se u njemu ono drijemajuće potpuno ne manifestira. Kako je jedan ljudski život u većini slučajeva prekratak (što ne treba toliko izvoditi iz bioloških promišljanja nego upravo iz naših

iskustava) i kako smrt ne donosi čovjeku automatski prosvjetljenje, potreban je stoga niz života.“²

Drugim riječima: Ovdje se sam čovjek razvija do vlastitoga „postajanja Bogom“. Radi se o samootkupljenju. Time se reinkarnacija dovodi u vezu s *evolucijom*: Reinkarnacija je dakle poruka spasenja za pojedinoga čovjeka, kao i za cjelokupno čovječanstvo, jer slijedom bezbrojnih ponovnih rođenja bivaju sve pozitivne životne mogućnosti posve iscrpljene. Jednostavno rečeno: Što u ovome životu nije uspjelo, može u idućemu ili u sljedećemu životu biti nadoknađeno. Uvijek ima novih prilika.

Antropozofija

Na filozofsko-religijskome području nalazimo učenje o reinkarnaciji i druga u antropozofiji Rudolfa Steinera (1861.-1925.). Novo među različitim tradicijama ideje reinkarnacije je kod Rudolfa Steinera sljedeći vidik učenja o karmi: Čovjekov duh istražuje njemu samomu određena pokoravanja sudbini. Istražuje, primjerice, svoje roditelje, svoje bolesti, svoj životni put. Njemu je u temelju predodžba da ljudska duša s ciljem usavršiti sebe u novome ponovnom rođenju, sama sebi izabire za to „prikladne“ životne mogućnosti, pa i ako su to teški životni uvjeti. Jer što se sa zemaljskoga stanovišta čini bolnim usudom, u očima antropozofa je željeni nužni put k daljnjemu razvoju i usavršenju.

U tome učenju, kao i u mnogim ezoteričkim i drugim nekršćanskim religijskim učenjima, Isusa Krista visoko se cijeni. Govori se i o milosti. Ipak, pri točnijemu promatranju može se utvrditi da postoje krupne razlike od prave kršćanske vjere.

Po kršćanskome shvaćanju Isus Krist se objavio kao druga božanska osoba božanskoga Trojstva, kao pravi Bog i pravi čovjek, kao jedini posrednik između Boga i čovjeka, kao otkupitelj cjelokupnoga čovječanstva. A to se u navedenim učenjima ne vidi

² H. Torwesten, Sind wir nur einmal auf Erden? (Jesmo li samo jednom na zemlji?) Freiburg 1983, 21f.; zitiert in (navedeno u): M. Kehl, a.a.O., 51F.

tako. Poštovanje koje se u tim filozofsko-religijskim učenjima iskazuje Isusu Kristu, manje se odnosi na njegovu osobu, pogotovo ne na njega, Sina Božjega, nego više na njegovo učenje. A u tim učenjima Isus je lišen svoga bitnog božanstva i većinom prikazivan kao najsavršenije utjelovljenje čovjeka.

Razlike prema istočnjačkome načinu gledanja

Zapadnjački način gledanja ideje reinkarnacije krije – upravo za kršćanke i kršćane – često previđanu opasnost. Jer prečesto izgleda tako da su reinkarnacija i kršćanska vjera spojivi, kao da bi postojao neki oblik „kršćanskoga učenja o reinkarnaciji“. A tomu nije tako, i treba pružiti točno razlikovanje. Ali mnogim vjernicima za to nedostaje odgovarajuće znanje pozadine – a time i pretpostavka za jasno razlikovanje i zauzimanje stava. Zbunjujuće je da se i u okolini vjere u reinkarnaciju govori o Isusu Kristu i citira Bibliju – naravno, ne s kršćanskoga shvaćanja. Riječi mogu lako obmanuti! Tek pri bližemu promatranju pokazuje se da se tu primjenjuje iste riječi, ali u različitome značenju.

Napokon, može se štoviše naći i dvostruko razlikovanje: jednom učenje o reinkarnaciji istočnjačkoga obilježja, a onda isto to zapadnjačkoga obilježja – a oba su suprotna kršćanskoj vjeri o uskrснуću.

Na razliku između istočnjačkoga i zapadnjačkoga učenja o reinkarnaciji treba i dalje paziti: Dok na Istoku, u hinduizmu i budizmu misao o ponovnome rađanju ima više karakter bremena ili prokletstva, kojega se ljudi hoće što je prije moguće osloboditi, vjeru u reinkarnaciju promatra se na Zapadu kao poruku spasenja.

K tomu dolazi još jedna daljnja razlika: Na Zapadu u središtu je posve osobni razvoj čovjeka, i to u nadi: jednom će sve uspjeti. Na Istoku, naprotiv, radi se upravo o tome da se vlastiti Ja rastvori, umjesto da se usavrši. Težnja za rastvaranjem Ja sadrži potpuno napuštanje potrage za srećom i uspjehom na ovome svijetu.

Zapadnjačko shvaćanje vidi u reinkarnaciji uvijek novu priliku za osobno usavršavanje, i to preko samospasenja.

Zašto toliko velika raširenost na zapadu?

Zapadnjački oblik vjere u reinkarnaciju ispunja želje na mnogim područjima našega današnjeg mentaliteta. To je sigurno bitan razlog za razantno širenje zapadnjačkoga oblika ove ideje. Evo u vezi s tim nekoliko vidika:

- Danas živimo u tipičnome društvu odbacivanja, koje se nerado veže za obveze. Hoće se držati otvorenima sve opcije ili barem jedan izlaz, ako bi krenulo naopako. To je vrlo poželjna predodžba da se uvijek dobije novu priliku, da se u sljedećemu životu može drugi put pokušati.
- Težimo za osobnim razvojem u svim područjima: Doživjeti, vidjeti i kušati što je god moguće, nadaleko je raširena sklonost našega društva. Zapadnjački oblik vjere u reinkarnaciju usmjeren je dakle upravo na zemaljsko ispunjenje i iscrpljenje svih zemaljskih mogućnosti.
- Pitanje Zašto, koje zaokuplja sve ljude (prije svega s obzirom na patnju) u bilo kojemu obliku, izgleda razborito riješeno: Ako ide loše, ako nevini umiru, ako se događa osobna patnja ili se zbivaju prirodne katastrofe..., onda ima za to jednostavno objašnjenje: Za svu njihovu patnju pogođeni su ljudi sami krivi. „Pravedna karma“ pušta da im se to dogodi.
- Najzad još jedna krajnje utješna misao: Svaki, čak i najpokvareniji čovjek, dođe bilo kada k cilju i k usavršenju. Doduše, nekome s lošom promjenom života treba duže – ali on ne mora svoje djelovanje opravdavati, jer prema tome učenju nema suda. Također, čovjek nije upućen na jednoga božanskog otkupitelja. On postiže „spas“ vlastitom snagom. Čovjek izgleda autarkičan, čak sposoban za samootkupljenje – a taj vidik je za mnoge vrlo primamljiv.

Moderni oblik učenja o reinkarnaciji u mnogome se „ulaguje“ našem zapadnjačkomu mentalitetu.

1.4 Reinkarnacija u kršćansko-zapadnoj tradiciji?

Kršćansko-zapadna tradicija ima svoje korijene u grčko-rimskome svijetu. U tome kulturnom krugu misao o reinkarnaciji malo se ukorijenila. Tako je u predkršćansko vrijeme bila poznata samo malome krugu i nije nikada poprimila opće značenje.

Najbliže je ideji reinkarnacije došao grčki filozof Platon (427. - 347. prije Krista). On je govorio o „preegzistenciji duše“: Duša egzistira već u duhovnome svijetu, prije nego dođe na zemlju u jednome tijelu. I u taj duhovni svijet vraća se poslije smrti i natrag. O jednome, na temelju toga ponovljenu povratku duše na zemlju, kod Platona nema govora.

Misao o reinkarnaciji i Biblija

Recimo unaprijed: Misao o reinkarnaciji Bibliji je strana. Ne samo da se ona ondje uopće na pojavljuje, nego je – a to je odlučujuće – biblijsko shvaćanje početka čovjeka (i početka egzistencije čovjekove duše) i onoga što nakon smrti biva, u proturječju s idejom reinkarnacije.

Unatoč tome uvijek se iznova tvrdi da se u Bibliji može naći mjesta u tekstu, u kojima se pretpostavlja ideja reinkarnacije, a osim toga da je u Isusovo vrijeme bila široko rasprostranjena. Kao potvrdu navodi se u bitnome tri biblijska mjesta. Tim mjestima u Pismu obratit ćemo pozornost i provjeriti jesu li i koliko upravo navedene tvrdnje točne.

1. Psalam 90

Ovaj psalam, koji je nastao u vremenu kad u Izraelu još nije bila razvijena vjera u nastavak života poslije smrti, gleda doduše na zemaljsku prolaznost čovjeka, ali se ne pita o tome što dolazi poslije smrti. Tema ovoga psalma je više usporedba vječnoga Boga i prolaznosti čovjekove: „(Bože,) smrtnike u prah vraćaš i veliš: 'Vratite se, sinovi ljudski!'" (Psalam 90,3)

Zastupnici ideje reinkarnacije tumače taj redak tako da je ovdje riječ o jednomu te istom čovjeku i da se o njemu kaže da će oni umrijeti i zatim opet doći. U čitavome pak kontekstu razmatra se –

kao što i u naslovu psalma dolazi do izražaja – da je ovdje o nečemu drugome riječ: naime o vječnosti Boga u suprotnosti prema čovjekovoj prolaznosti. Čovjek mora umrijeti i moraju se uvijek iznova rađati novi naraštaji ljudi. Tema „Što dolazi poslije smrti?“ ovdje se uopće ne obrađuje.

2. Ivan Krstitelj – nanovo rođeni Ilija?

Nadalje, upućuje se na Ivana Krstitelja, i to s tvrdnjom da bi Ivan Krstitelj bio ponovno rođeni (reinkarnirani) Ilija.

Odakle dolazi misao da će Ilija ponovno doći? U zadnjoj knjizi Staroga zavjeta, u Knjizi Malahije, čitamo: „*Evo, poslat ću vam proroka Iliju prije nego dođe Dan Jahvin, dan velik i strašan*“ (Mal 3,23). Na ovome mjestu teksta temelji se misao da će prorok Ilija bilo kada, još jednom doći. Na to se poziva i Novi zavjet.

Razmotrimo k tomu Matejevo Evanđelje, koje najснаžnije u to ulazi. Čitajući odgovarajuće mjesto u Bibliji korisno je stalno imati u vidu što reinkarnacija znači: naime, da se u smrti duša dijeli od tijela, tijelo zatim propada, a duša se kasnije urađa u novo tijelo.

– „Ponovno doći“ i „nanovo se roditi“ nije istovjetno

Evo dakle odgovarajućih „prijepornih“ odlomaka teksta: U glavi 11 čitamo da Ivan Krstitelj u tamnici čuje o Isusovim djelima. Zbunjen je i šalje neke od svojih učenika k Isusu s pitanjem: „*Jesi li ti Onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo?*“ (Mt 11,3) Pošto je dao odgovor, Isus govori o značenju Ivana Krstitelja. Pritom prihvaća predodžbu, koja je u narodu bila čvrsto ukorijenjena: predodžbu „Ilije koji ima ponovno doći“: „*On je onaj o kome je pisano: Evo ja šaljem glasnika svoga pred licem tvojim da pripravi put pred tobom*“ (Mt 11,10) Ivan je dakle prorok koji Mesiji pripravlja put. On je pripravitelj puta. I dalje kaže Isus: „*Zapravo ako hoćete: on je Ilija koji ima doći*“ (Mt 11,14).

U glavi 14 čitamo o smrti Ivana Krstitelja. Kralj Herod „*posla odrubiti glavu Ivanu u tamnici. I doniješe glavu njegovu na pladnju,*

dadoše djevojci, a ona je odnije materi. A učenici njegovi dođu, uzmu njegovo tijelo i pokopaju ga pa odu i jave Isusu“ (Mt 14, 10-12).

U času Isusova preobraženja (v. glavu 17) Ivan Krstitelj je dakle mrtav. O Kristovu preobraženju stoji: Isus „*preobrazi se pred njima. I zasja mu lice kao sunce, a haljine mu postadoše bijele kao svjetlost. I gle: ukazaše im se Mojsije i Ilija te razgovarahu s njime“ (Mt 17,2-3).* Ako se Ilija i Mojsije pojavljuju kao osobe, time se pretpostavlja da su sada živi. Kako bi inače mogli s Isusom razgovarati?

Događaj preobraženja snažno se dojmio triju apostola, Petra, Ivana i Jakova. Dok su s Isusom silazili s gore, pitali su ga: „*Što dakle pismoznanci govore da prije treba da dođe Ilija?“ On im odgovori: „Ilija će doduše doći i sve obnoviti. No velim vam: Ilija je već došao, ali ga ne upознаše, već učiniše s njim što im se prohtjelo. Tako je i Sinu Čovječjemu trpjeti od njih.“ Tada razumješe učenici da im to reče o Ivanu Krstitelju (Mt 17,10-13).*

Isus je protumačio da je očekivanje farizeja (prema Malahiji 3,23) da bi Ilija, koji zacijelo nije nikad umro nego je bio odnesen (2 Kr 2,11), najprije morao ponovno doći, došlo do ispunjenja u Ivanu Krstitelju.

Toliko prikaz situacije. Sad ćemo ove tekstove provjeriti na pitanju može li Ivan Krstitelj biti reinkarnirani Ilija. Drukčije rečeno: Je li u Ivanu Krstitelju duša Ilijina opet posvojila jedno tijelo te se „ponovno rodila“?

Za to se treba osvrnuti na sljedeće misli:

1. Kako je već rečeno, reinkarnacija znači da se duša, u smrti odijeljena od tijela, kasnije urađa u novo tijelo. Ilija pak nije upće umro, on je bio odnesen: „*I dok su tako išli i razgovarali se, gle: ognjena kola i ognjeni konji stadoše među njih, i Ilija u vihoru uzide na nebo“ (2 Kr 2,11).* Ova je pripovijest u Isusovo vrijeme bila doslovno shvaćana. Ilija je dakle bio tijelom i dušom uzet u nebo. Budući da kod njega *tijelo nije bilo odvojeno od duše*, očekivalo se njegov ponovni dolazak. Njegov pak ponovni dolazak nije mogao biti shvaćen u smislu reinkarnacije, koja pretpostavlja prethodno odvajanje tijela i duše.

2. Ako se upustimo u misao da je Ivan „ponovno rođeni“ Ilija, moralo bi biti čudno da se prilikom preobraženja pojavljuje Ilija – a ne Ivan Krstitelj. Jer bi se prema mišljenju reinkarnacije sad, kad je Ivan Krstitelj mrtav, – kronološki promatrano – morala pojaviti duša Ivanova (dakle Ivan).

Ali to da se pojavljuje Ilija, pokazuje upravo da Ivan Krstitelj ne može biti ponovno rođeni (reinkarnirani) Ilija. Jer to bi pretpostavljalo da bi se nakon njegova glavosijeka bestjelesna duša Ivana Krstitelja sada prilikom događaja preobraženja unatrag preobrazila i usvojila tijelo čovjeka koji je živio 850 godina ranije. Predodžba takve unatrag izvršene preobrazbe ne postoji u nikojoj tradiciji vjere u reinkarnaciju. To pokazuje: Ivan Krstitelj ne može biti reinkarnirani Ilija.

3. Ako dakle predodžba da bi Ivan Krstitelj bio reinkarnirani Ilija nije održiva, onda se postavlja pitanje: „Kako trebamo razumjeti izreku da je Ivan Krstitelj Ilija koji je *'ponovno došao'*?“ Ključ razumijevanja daje nam riječ Anđela pri navještenju rođenja Ivana Krstitelja: „*lći će (dijete Ivan) pred njim u duhu i sili Ilijinoj*“ (Lk 1,17). Ivan neće dakle biti opremljen tijelom i dušom Ilijinom, nego istim duhom i istom silom, kako ih je Ilija primio od Boga. I istom silom i autoritetom kao Ilija postupat će i djelovati Ivan Krstitelj.

4. Prizor preobraženja, predan nam u Evanđelju, protuslovi ne samo ideji reinkarnacije, nego nagovješćuje već uskrsnuće od mrtvih. Jer upravo činjenica da Mojsije i Ilija razgovaraju s Isusom, upućuje na to da umrlost ne mora značiti konačnu smrt, nego da postoji daljnji život.

3. Slijepac od rođenja

Kao treći tekst zastupnici vjere u reinkarnaciju potežu ozdravljenje slijepca od rođenja: „*Prolazeći ugleda čovjeka slijepa od rođenja. Zapitaše ga njegovi učenici: 'Učitelju, tko li sagriješi, on ili njegovi roditelji te se slijep rodio?'*“ (Iv 9,1-2) Pritom se tvrdi da bi tomu prizoru – posebno pitanju učenika – postavilo temelj razumijevanje karme, a time i ideja reinkarnacije.

Prema tadašnjemu prevladavajućemu židovsko-rabinskom shvaćanju vrijedilo je da je bolest kazna za prethodne grijehе. Ta misao dolazi od prevladavajuće predodžbe u ranome biblijskom vremenu o povezanosti čina i zdravlja, prema kojoj prijašnja krivnja na bilo koji način škodi počinitelju. To mišljenje se – kako se može u Knjizi o Jobu vrlo očito slijediti – u kasnijim biblijskim spisima odbija. I Isus ga odbija, kako ćemo još vidjeti. Iz te predodžbe povezanosti čina i zdravlja postavljaju sada učenici Isusu pitanje: „Tko je sagriješio? Sam slijeporođeni? Ako jest, kada? Možda u krilu materinu? Ili su sagriješili njegovi roditelji te se slijep rodio?“

Kako reagira Isus? Potvrđuje li misao da je sagriješio slijeporođeni ili njegovi roditelji? Isusov odgovor je posve jasan: „*Niti sagriješio on niti njegovi roditelji, nego je to zato da se na njemu očituju djela Božja*“ (Iv 9,3). Isus ovdje jednoznačno odbija kako predodžbu povezanosti čina i zdravlja, tako i misao o karmi.

Isus ne kaže samo jasan „Ne“ predodžbi da je taj čovjek sam kriv za svoju sljepoću, odnosno da je u jednome ranijem životu griješio, nego daje o tome i jedan posve drugi model objašnjenja bolesti – objašnjenje koje odvraća pogled od slijepca i pitanja „Zašto?“ i upravlja ga na veličinu i sjaj Božji. Jer upravo na ovome čovjeku, koga drugi drže za grješnika ili kažnjenika, treba da se očituju djela Božja. I tako mu Isus daruje svjetlo očiju i – što je još značajnije – svjetlo vjere (usp. Iv 9,35-38). Tako Isus pokazuje da je sam Bog odgovor na pitanje ljudi, i da je On svima tragajućima svjetlo koje osvjetljuje njihov životni put.

Biblija uopće ne tematizira „reinkarnaciju“.

Ni jedno biblijsko mjesto ne potvrđuje moguću reinkarnaciju.

Iz pitanja učenika kod slijeporođenoga moglo bi se naslutiti ideju reinkarnacije.

Takvu predodžbu ipak se Isusovim odgovorom jasno poriče.

Nauk o reinkarnaciji i (prva) Crkva

Kad danas imamo posla sa zastupnicima vjere u reinkarnaciju ili čitamo odgovarajuće knjige, izranja najčešće „*putujuća legenda*“. Ta

legenda, koja putuje od osobe do osobe i iz knjige u knjigu, kaže – ukratko sažeto – sljedeće: U prvoj Crkvi bila je vjera u reinkarnaciju općenito priznata, kasnije je ipak bila odbijana. Čak su i neki crkveni oci, prije svega Origen, tu vjeru posvjedočili. Tek 543. poslije Krista, na koncilu u Carigradu, bilo je učenje o reinkarnaciji osuđeno. Katkad se tvrdi i da se tada u arhivima Vatikana uništio sve što je odobravalo vjeru u reinkarnaciju. Toliko o sadržaju ove putujuće legende.

U konfrontaciji s ovom legendom ili s drugim izjavama smatranima općenitim umjesno je posve trijezno istražiti činjenice. U gore navedenoj legendi tvrdi se da je ideja reinkarnacije bila poklad vjere prve Crkve. K tomu treba reći da se mlada Crkva stvarno vidjela izložena tomu misaonom blagu – ali ga je odlučno odbila.

Tako je unutar prve Crkve bilo učenja od kojih je jedno zastupalo ideju otkupljenja inspiriranu Platonovim misaonim blagom. U tim učenjima, koje se zajedno obuhvaća pod naslovom „gnoza“, može se stvarno naći učenje o ponovnome rađanju, odnosno sklonost k tomu. Ali – a to je odlučujuće: Gnoza je bila jednoznačno i složno od svih crkvenih otaca odbijena. Ona je bila i jest krivi nauk!³

– **Origenovo učenje**

U ovome kontekstu moramo se pozabaviti netom spomenutim crkvenim ocem Origenom (185.-254. poslije Krista). On je imao velik utjecaj, i još do u 16. stoljeće s njime se raspravljalo. Pritom su neke od njegovih izjava bile osuđene kao kriva učenja.

Zastupnici učenja o ponovnome rađanju tvrde da je Origen naučavao reinkarnaciju. Točna pak analiza njegovih izjava pokazuje da on nije naučavao ideju reinkarnacije, nego u Platonovu smislu jednokratnu inkarnaciju preegzistentne duše. O tome piše kardinal

³ Ch. Schönborn, Reinkarnation und christlicher Glaube (Reinkarnacija i kršćanska vjera). In: C. A. : Keller u.a., Reinkarnation, Wiedergeburt aus christlicher Sicht (Keller i dr. , Reinkarnacija, ponovno rođenje s kršćanskoga gledišta). Freiburg i. Ue., 127-146, hier (ovdje): 140.

Schönborn: „Origen je naučavao da su duše, i to sve duše na početku bile od Boga stvorene istodobno i da su, ovisno o svojoj vjernosti podrijetlu, Bogu, ostale na njihovoj visini, ili su s te visine otpali. Bilo je nekih koje su posve otpale, to su bili đavli koji su pali u najdublju dubinu. Bilo je drugih koje su ostale u visini, to su anđeli. Bilo je opet drugih koje su se odmetnule i od Boga za kaznu bile zatvorene u tijelo – prema stupnju otpada u životinjska tijela ili u ljudska tijela. To je, izgleda, Origenova teorija. Ali nije nikad naučavao da se duše ponovno vraćaju,⁴ koliko se može prosuditi iz tekstova koji su sačuvani.“

Već spomenuti koncil u Carigradu je gore navedeno Origenovo učenje osudio. Učenje o reinkarnaciji pritom nije uopće bilo na raspravi. Da je osudom učenja o preegzistenciji duše implicite isključeno i učenje o reinkarnaciji, samo je po sebi razumljivo. Time je također jasno da takozvana putujuća legenda u njezinu iskazu ne odgovara faktima i da ju se mora označiti kao neistinitu.

Kao nadopunu treba još reći da „reinkarnacija“ za Crkvu nije nikad bila tema za raspravu. Utoliko ni učenje o reinkarnaciji nije nikad bilo izravno osuđeno. To učiniti čak nije bilo potrebno, jer nikad se nije pojavilo pitanje je li ta ideja spojiva s kršćanskom vjerom.

Učenje o reinkarnaciji nikad nije bilo kršćansko učenje.

Ono nije unutar kršćanstva nikad bilo na raspravi i otuda nije također nikad promatrano kao kršćansko krivo učenje (hereza).

Učenje o reinkarnaciji bilo je stalno izvankršćansko religijsko uvjerenje.

⁴ Uz pojam kršćanskoga krivog učenja, nazvanoga također hereza: To je lažni nauk koji se razvio unutar kršćanske vjere. Tvrdi primjerice jedan kršćanin: "Isus Krist je zaista Bog, ali je samo prividno bio čovjek, samo je prividno uzeo ljudsko tijelo", tako bi to bilo jedno kršćansko krivo učenje (hereza).

2.

Kršćanska perspektiva

Ni učenje o reinkarnaciji niti kršćanska vjera u Otkrivenje mogu na način prirodoznanstvenoga dokaznog postupka nedvojbeno pokazati („dokazati“) što će se s nama dogoditi nakon smrti. Doduše, u Svetome pismu nalaze se mnoga iskustva i obećanja koja nam daju odgovore na pitanje o trpljenju, krivnji, otkupljenju i o tome što dolazi nakon smrti. Tako Biblija svjedoči uskrsnuće Isusa Krista i obećava nam „uskrsnuće od mrtvih“. Kršćansko vjersko iskustvo bitno je obilježeno perspektivom uskrsnuća.

2.1 Vjera u uskrsnuće

Vjera u uskrsnuće oslovljava središnju točku našega otkupljenja. Isusovo pak uskrsnuće ne smije se promatrati izolirano: Jer nas je Isus cijelim Svojim životom, Svojim trpljenjem, smrću i uskrsnućem otkupio. Sve pripada skupa: Isusovo učovječenje, Njegov tridesetogodišnji skroviti život, tri godine javnoga djelovanja, Njegova smrt, Njegovo uskrsnuće i uzašašće, silazak Duha i Isusovo djelovanje do Njegova ponovnog dolaska u slavi. U ovome sveobuhvatnom uvidu tvore svakako Isusovo umiranje, smrt i uskrsnuće srž kršćanske vjere.

To razjašnjava Pavao u svojoj Prvoj poslanici Korinćanima u dvije znakovite rečenice: „*Ako pak Krist nije uskrsnuo, uzalud je doista propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša*“ (1 Kor 15,14). „*Ako se*

samo u ovom životu u Krista ufamo, najbjedniji smo od svih ljudi“ (1 Kor 15,19). Ali zašto je uskrsnuće „stožer i glavna točka“ kršćanske vjere?

Smrt je „pobijeđena“!

Pavao upućuje na to da je u uskrsnuću Isusa Krista pobijeđen zadnji neprijatelj ljudi i zadnji neprijatelj Boga, naime smrt. „*Gdje je, smrti, pobjeda tvoja? Gdje je, smrti, žalac tvoj?*“ (1 Kor 15,55)

Za nas ljude smrt je jednostavno katastrofa. Ona je onaj događaj kojega se najviše bojimo, jer stavlja na sve kraj, a mi smo mu bespomoćno izručeni. Pri materijalnoj šteti često kažemo: „Glavno da nitko nije poginuo.“ Ova izreka, koja treba da nam premosti iskustvo gubitka, pokazuje da postoji bitna razlika između gubitka stvari i smrti jednoga čovjeka. Time postaje jasna razornost smrti.

Ali Isusovo uskrsnuće pokazuje da smrt nema konačnu riječ. Smrt je pobijeđena! Da bi to objasnio trebao je ranije župnik u određeno vrijeme na Uskrsnu nedjelju u slavlju Uskrsnuća ispriopovijedati jednu dosjetku. I to ne samo zato da bi se vjernici nakon teške korizme opustili i mogli nasmejati. Ne, radi se o nečemu dubljemu: Kršćani su ismijavali smrt: „Smrti, nemaš više moći! Tvoje je vrijeme prošlo, ti si pobijeđena!“

Crkva posvedočuje Isusovu pobjedu nad smrću u uskrsnome predslavlju: „Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da tebe, Gospodine, u svako doba, a osobito u ovo, svečanije slavimo, kad je Krist žrtvovan, naš vazmeni Jaganjac. On je naime pravi Jaganjac koji oduze grijehe svijeta. *Svojom smrću on je uništio našu smrt i svojim uskrsnućem obnovio naš život. Stoga sav svijet na krugu zemaljskom klikće zanosnom vazmenom radošću...*“ (Vazmeno predslavlje I.)

„Zahvaljujemo ti, nebeski Oče, i slavimo te po našem Gospodinu Isusu Kristu. Po njemu se za vječni život rađaju djeca svjetla i vjernima se otvaraju rajске dveri. Jer naša je smrt iskupljena smrću njegovom, a u njegovu uskrsnuću i naš je život uskrsnuo. Po njemu slavimo te vazmenom radošću...“ (Vazmeno predslavlje II.)

Vijest o uskrsnuću Isusovu i uskrsnuću mrtvih uzbunila je u Jeruzalemu hramskoga zapovjednika, svećenike i saduceje: „...ozlovo-ljeni što uče narod i navješćuju – u Isusu – uskrsnuće od mrtvih“ (Djela apostolska 4,2). Ovdje se pokazuje da je Crkva od svoga početka navješćivala svladavanje smrti po osobi Isusa Krista!

U osobi Isusa Krista smrt je konačno pobijeđena.

Zbio se uskrsni događaj

Spočetka ipak Isusova pobjeda nad smrću i nije bila tako očita. Apostoli kao i drugi učenici i učenice bili su posve prestrašeni, tjeskobni, zbunjeni i zdvojni. Vjerovali su da su Isusovom smrću sve izgubili. A ono najšokantnije bio je način te smrti – smrt na križu! Jer polazeći od njihove vjere bilo je jasno da je onaj koji umre na križu, proklet. Proklet ne samo od ljudi, nego i od Boga!

Tako su učenici na iskustvo s Uskrsnulim sve drugo nego pripravnici. Njihova početna reakcija na susret s njim nije bila radosno iznenađenje, nego zaprepaštenost i nevjerica. Zdrav praktičan razbor branio se protiv neočekivanoga. Ono što se njima ovdje dogodilo, apsolutno se ne slaže s dosadašnjim iskustvima. „Događaj“ uskrsnuća u susretu s Isusom, Uskrsnulim, nadišao je njihov obzor razumijevanja i razorio sve predodžbe.

Unatoč tomu nisu se mogli Oživjelomu trajno zaključati. Jer čak zaključana vrata i srca nisu mogla Uskrsnuloga isključiti! I tako su shvaćali malo-pomalo ono što se u osnovi čak ne da shvatiti, naime: Isus doista živi!

Iskustva učenika su mnogostruka: Oni doživljavaju Uskrsnuloga kao Onoga istoga koga su poznavali kao zemaljskoga čovjeka – i to posve drukčije. Primjerice Isus nije s njima stalno, nego im se ukazuje iznenada. Vide ga, a ipak ga često spočetka ne prepoznaju. I – Isus im se ukazuje tjelesno, jer Toma može čak njegove rane dodirivati, a ipak je njegovo tijelo drukčije nego prije: Isus ulazi kroz zaključana vrata, odjednom je tu, a isto tako najednom opet nestaje.

Jedno je ipak sigurno: Ova iskustva s Uskrsnulim bacaju sve do sada poznato u sjenu. Ovaj „doživljaj“ Isusova uskrsnuća dopušta da se život pojavi u novome svjetlu. Sada ćemo ići za tim novim kutom gledanja i pritom najprije pitati o značenju uskrsnuća.

Prilagoditi se na Živoga

Kad su žene u uskrsno jutro došle grobu da bi pomazale Isusovo mrtvo tijelo, prestrašile su se i začudile, jer je silno težak kamen na ulazu u grob bio odvaljen. A onda, kad su pogledale u grob, prestrašile su se još više: Isusovo tijelo nije više tu! Umjesto toga vide dva muškarca u bijeloj odjeći, koji im kažu: „*Što tražite Živoga među mrtvima?*“ (Lk 24,5b)

Time ova dva muškarca daju ženama nepogrješivo razumjeti: Vaša potraga je s dva vidika besmislena i uzaludna: S jednoga, jer tragate za mrtvacem, a s drugoga, tražite na pogrješnome mjestu! Vidjele ste Isusa umirati, ovdje ste ga pokopale, a sada mislite da on leži ovdje mrtav u grobu. Ali nema mrtvoga Isusa, Isus živi! „*Što tražite Živoga među mrtvima?*“ Morate se prilagoditi na nešto novo, jer onaj koga ste vidjele umirati – živi!

Kako je teško stvari i događaje obuhvatiti pravim pogledom, objašnjava nam ova pripovijest na svoj način:

Sjedio žabac u šumi uz jezerce i kvakao glasno i nametljivo. Jedna ptica sleti ondje i uskoro su oboje bili udubljeni u živahan razgovor. „Poznam svijet“, reče žabac.“ Velik je kao moja bara. Svega sam ga preplivao i ispreskakao. Mračan je, hladan i klizav.“

Ptica je bila mudra životinja. Znala je kako se ovaj žabac ljuto vara – i znala je da se samo iz vlastitoga iskustva dolazi do novih spoznaja i postaje „pаметan“. Zato ona pozva žapca: „Dođi, skoči na moja leđa, pokazat ću ti svijet!“ Iako nerado, žabac se upusti u to. Ptica se uzdigne – sa žapcem na leđima – preletje jezerce i dalje preko šume. Onda preko livada i polja, preko golemih gradova, velikih blistavih voda i čak iznad snijegom pokrivenih vrhunaca visokih planina. Žapcu se posve zavrtjelo u glavi. Morao je zatvoriti oči i odjednom je postao beskvakan. A ptica je šutjela. Konačno su

oboje sletjeli opet kraj maloga jezerca. Žabac je bio posve omamljen. „Zbogom!“, reče ptica, prisilivši se prigušiti smiješak. „Zbogom, i ubuduće kvači malo skromnije.“⁵

Posve omamljen je bio žabac. On, koji je vjerovao da pozna svijet i život, vidio se izložen jednomu apsolutno novomu realitetu – realitetu koji je njemu prije bio potpuno nepredodiv. Ali kako s tim postupati? Žabac se time našao pred odlukom: Ili je morao zatvoriti oči i iskušano poricati, ili si otvoriti za njega posve nov način gledanja, jednu dimenziju koja je bila veća nego njegova dosadašnja iskustva i predodžbe.

Kao što je žabac bio izazvan otkriti posve nov realitet, tako je sa svakim koji susretne Uskrsnuloga. Tada i danas! Jer susreti s Uskrsnulim nisu ni tada bili ograničeni na apostole, žene i 500 učenika, o kojima govori Pavao u Prvoj poslanici Korinćanima (usp. 1 Kor 15,6). Ti su se susreti događali i dalje – a ima ih do danas!

Poznato je iskustvo kasnijega apostola Pavla. On, tada zvan Savao, bio je na putu u Damask. Tada ga iznenada susretne Krist, Uskrsnuli, i rekne mu: „*Savle, Savle, zašto me progoniš?*“ (Dj 9,4). Time se njegov život radikalno promijenio.

Milijuni ljudi svjedoče da su tijekom svoga života smjeli imati duboko iskustvo Krista. Govore o tome da Isus u njihovu životu jest prisutan i kako djeluje, i o tome svjedoče: „Isus Krist živi doista, i živi (i) danas! Možemo ga osobno susresti, i po Njemu dolazi posve novo svjetlo u naš život!“

Način kako Isus susreće pojedine ljude uvijek je jedinstven, posve osoban i individualan. Pa ipak imaju ova iskustva uskrsnuća nešto zajedničko: Kad čovjek susretne Krista i iznutra Mu se otvori, događa se duboko zahvaćajuća promjena. Život uzima novi smjer.

To je prvi vidik uskrsnuća: Isus Krist živi danas. Možemo Ga osobno susresti. Po Njemu dolazi svjetlo u naš život.

Isus Krist živi. Živi i danas i možemo Ga susresti.

⁵ M. Nemetschek, *Zur Hoffnung befreit* (Oslobođen za nadu). Innsbruck 1978, 45f.

Bog je Isusa probudio na novi život

Sada dolazimo do drugoga vidika: Bog je Isusa „probudio na novi život“. „Novi“ znači novu kvalitetu života. Ona se sastoji u tome da taj život ne može više biti razoren nikakvom silom ni moću. To je *nerazoriv* život – ili, kao što često kažemo: vječni život.

Dok je naš zemaljski život stalno ugrožen od smrti i propadanja, tu je jedan život koji ostaje, i to zauvijek. Dok sve stvorenje – biljke, životinje, voda i kamen, i zvijezde i vrijeme – propada, tu je život koji ostaje bezvremenski: jednostavno traje, traje i traje i sve nadtrajava.

Stoga Isus može reći: „*Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će*“ (Iv 11,25). Tko vjeruje u Isusa, tko s Njim, živim Gospodinom, živi, taj ima već sada Isusov život i s Njim nerazorivi vječni život u sebi: „*Tko vjeruje, ima život vječni*“ (Iv 6,47).

Tko vjeruje u Isusa, u njemu je smrt pobijeđena. Tko vjeruje u Isusa, već nosi vječni život u sebi. Kako to razumjeti? I: Što ovdje znači „vjerovati“?

Vjerovati ovdje znači zaista se upustiti u Krista uskrsnuloga i s Isusom Kristom se povezati. Po toj „povezanosti“ naš život postaje jedno s Njim. I jer je Isusov život *vječan i nerazoriv*, nosimo već sada vječni nerazorivi život u sebi. Prema tome nećemo „umrijeti“, nego u smrti prijeći u novi oblik života.

Možda može sljedeća pripovijest, koju je pripovijedao stari Rus, razjasniti malo više rečeno:

Ovaj je Rus u svojoj mladosti bio zbog ruske revolucije pobjegao u Francusku. Ondje je ušao u Legiju stranaca i postao časnik. Među njegovim legionarima bio je jedan njemački vojnik, koji je upadao u oči posebnom brutalnošću u govoru i ponašanju. Taj je bio u jednome okršaju teško ranjen. Tada dadne pozvati k sebi svoga časnika, onda još mladoga Rusa. Taj se bojavao da će opet slušati samo gadne riječi. Ipak je otišao i našao ranjenoga vojnika posve promijenjena.

Ranjenik mu se obratio s pitanjem: „Vjerujete li da mi Isus, kad sada umrem, može dati nešto svoga?“ Mladi časnik odgovori mu

zbunjen protupitanjem: „Što pod time mislite?“ „Pa“, reče ranjenik, „kad ja sada umrem i dođem gore, onda su ondje svi anđeli i svetc i pokazivat će na mene i reći: 'A što će ovaj ovdje!?' I ja neću ući u nebo. Ali ako Krist meni dadne nešto svoga, onda oni neće ništa reći, onda ću ja ipak ući.“ Rus, i sam kršćanin vjernik, umirivao je umirućega i uvjeravao ga da ga Krist neće ostaviti na cjedilu i da će mu sigurno dati nešto svoga i tako mu pomoći da dođe u nebo! Kratko nakon toga razgovora vojnik je umro.

S tim doživljajem, rekao je stari Rus, on, koji je već dugo bio kršćanin, konačno je pojmiu u dubini srca što zapravo znači biti kršćanin. Jednoga puta postalo je „Otkupljenje“ za njega posve konkretno. Jer *ovo* je kršćansko temeljno iskustvo: da nam Krist dadne nešto svoga, i mi time postanemo potpuni i savršeni ljudi.⁶

Ili drukčije rečeno: Krist nas uzima na ruku, kaže i pokazuje time svima: Mi oba pripadamo zajedno!

Vjerovati znači povezati se s vječnim, nerazorivim životom Isusa Krista i time zadobiti dio na Njegovu vječnome životu.

2.2 Krštenje – događaj kršćanskoga „ponovog rođenja“

U zadnjemu poglavlju razmatrali smo koje značenje ima upustiti se u Isusa, Uskrsnuloga, i u snagu Njegova božanskog života. Ranjeni vojnik jasno je spoznao: Za mene je spasenjski nužno da mi Krist dadne nešto svoga.

Ali sada pitanje: Kada i gdje se događa to stjecanje udjela na božanskome životu? Odgovor glasi: u krštenju. Jer u krštenju nam se daruje nov, nerazoriv život. Otuda govorimo i o tome da se u krštenju postaje „ponovno rođen“. Ta riječ „postajanje ponovno rođenim“ pokušava, slikovitim govorom, izraziti događaj koji napokon nadilazi naš ljudski govor.

Taj čudesni događaj nema pak nikakve veze s onim što se u nauku o reinkarnaciji označuje „ponovnim rođenjem“. Jer ondje se radi o ponovnome rođenju u zemaljskome, prolaznom životu. A

⁶ Usp. Ch. Schönborn, a.a.O., 129f.

ovdje, u „ponovnome rođenju u krštenju“, radi se o vječnome životu! Radi se o posve novoj dimenziji i kvaliteti života, koji nam se dariva *već sada*, ovdje i sada u našem sadašnjem životu. „Ponovno rođenje u krštenju“ uvodi nas u posve novu dimenziju: Mi postajemo ispunjeni božanskim životom.

Razmatramo uz to dva mjesta u Bibliji. Počinjemo s razgovorom između Isusa i Nikodema, vodećega farizeja, koji je jedne noći došao k Isusu. Tijekom njihova noćnog razgovora reče mu Isus: „*Zaista, zaista, kažem ti: tko se ne rodi nanovo, odozgor, ne može vidjeti kraljevstva Božjega! ... Što je od tijela rođeno, tijelo je; i što je od Duha rođeno, duh je. Ne čudi se što ti rekoh: Treba da se rodite nanovo, odozgor*“ (Iv 3,5-7).

Za staroga Nikodema to nije bilo lako razumjeti. Mislio je: „Ja kao star muškarac ipak ne mogu još jednom u utrobu svoje majke!“ Ali o tome se ne radi. Isus mu objašnjava da se u njegovu životu sadašnjem životu treba dogoditi novo rođenje, i to „iz vode i Duha“.

Drugo mjesto u Bibliji nalazi se u Proslavu Ivanova Evanđelja: „*A onima koji ga (Isusa Krista) primiše podade moć da postanu djeca Božja: onima koji vjeruju u njegovo ime, koji su rođeni ne od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego – od Boga*“ (Iv 1,12-13).

Naš zemaljski život primili smo po našim roditeljima. K zemaljskomu rođenju pridolazi dakle za kršćanina još jedna dodatna vrsta „rođenja“. „*Rođeni ... od Boga*“, kaže Ivan.

Obilježja

Što to rođenje od Boga, to „postati ponovno rođen“, točno jest i kako se zbiva, razmislit ćemo u ovome što slijedi. Ovdje prije svega neka obilježja toga „postati ponovno rođen“:

1. „Novo rođenje od Boga“ događa se ovdje i sada, u mome zemaljskom životu.

2. Ono je događaj od Boga; događaj, koji mi ljudi ne možemo izdjelovati, kako naglašuje Isus: „*Što je od tijela rođeno, tijelo je*“. Ovdje dolazi u naš život nešto što možemo samo primiti.

3. To je samo jednokratni događaj.

4. U tome događaju daruje nam se nova snaga, nepredočiva životna mogućnost: primamo „*moć da postanemo djeca Božja*“.

Izraz „postati ponovno rođeni“ (ponovno rođeni, novorođeni) znači u kršćanskome poimanju događaj u kojemu već sada – u ovome životu – dobivamo udio na vječnome životu Isusa Krista.

Krštenje kao „mjesto“ kršćanskoga novog rođenja

Kad se dvije osobe vjenčaju i time zaključe životni savez, tada prethodno donesu odluku: „S tobom i za tebe hoću živjeti. Tebi povjeravam moj život!“ Ta odluka i savez koji iz toga proiziđe, tvore osnovu i temelj za daljnji život i sve nadolazeće odluke.

„Novo rođenje od Boga“ događa se također u okviru jednoga „zaključenog saveza“ – i to u savezu s Isusom Kristom, koji je zaključen u krštenju. Jer naime sam Bog zaključuje s nama Svoj savez, i mi „svezujemo“ sebe s Njim. I kao što bračni savez, tako i krsni savez pretpostavlja prethodnu svjesnu i osobnu odluku, naime odluku za Isusa Krista.

Po tome savezu zadobivamo udio na životu Božjemu. Primamo nerazorivi život Isusa Krista, i s time puninu Njegova bogatstva. Pripovijest ruskoga časnika pokazuje zacijelo da je upravo u tome stvar, da „nešto“ od Isusa Krista uđe u naš život. I upravo to se događa u krštenju, u tome „ponovno se roditi iz vode i Duha“ (usp. Iv 3,5): Ovdje primamo Isusov božanski život, primamo Njegova Duha, „*koji je zalog naše baštine*“, koju ćemo primiti (usp. Ef 1,14). Primit ćemo i udio na odnosu Isusa Krista s Njegovim Ocem: Kao i Isus bit ćemo sposobni Ocu govoriti „Abba! Oče!“ (Rim 8,15 i dalje).

Novi temelj

Za nas kršćanke i kršćane stoga prava granična crta između života i smrti nije zemaljska smrt, nego *korak iz smrti u život* u ponovnome rođenju kod krštenja. Čisto pak izvanjski često se nikakva promjena ne opaža. Jer ako je čovjek od Krista „ponovno

rođen“, njegov mu zemaljski život izgleda isti kao i prije. A ipak je postao nešto bitno drukčije. Zemaljski život dobio je novi temelj.

José Calderon, koji je bio progonjen u Gvatemali, živio je iz toga novog temelja – čak kad mu je prijetila smrt. On kaže: „Znači, prijetite mi smrću. Može biti. Ja sam posve smiren. Jer čak kad me se ubije, ne može mi ipak nitko uzeti život. Znači, prijetite mi smrću. Mene samoga to posebno ne uzbuđuje. Od moga djetinjstva šapće mi netko nepokolebljivu istinu u uho: 'Ne bojte se onih koji ubijaju vaše tijelo, ali vam život ne mogu uzeti.'

Kaže se, prijeti mi se smrću. Ta prijetnja ne stoji. Ni meni niti ikomu drugomu ne prijeti smrt. Ono što nam prijeti jest život, nada, nečija ljubav. Mi se varamo, ono što nama kršćanima prijeti, nije smrt. Ono što nam 'prijeti' jest Uskrsnuće.“⁷

José Calderon nosi – kao svi kršćenici – nerazoriv božanski život u sebi. Na tome „vječnom“ životu temelji čitavu svoju egzistenciju. On zna: Taj vječni život, vječnu sreću, vječnu radost ne može mi se nikad više uzeti, pa ni onda kad budem ubijen.

Ovdje se pokazuje snaga kršćanske vjere u uskrsnuće, ovdje se pokazuje istinitost Isusovih riječi: „*Tko vjeruje, ima život vječni*“ (Iv 6,47). Jer utemeljenjem-sebe-u-Kristu mijenja se perspektiva: Zemaljska smrt više ne razara sve – naprotiv! Za vjernika postaje ona vrata u puninu života, radosti i sreće. U tome smislu mogao je Pavao reći: „*Ta meni je živjeti Krist, a umrijeti dobitak*“ (Fil 1,21). Ili Franjo: „Dobro mi došla, sestrice smrti, budi mi dobro došla!“ I dvadesetčetverogodišnja Terezija iz Lisieuxa: „Ja ne umirem, idem k Ocu.“

Za vjernika smrt je vrata koja uvode u novu dimenziju života! Ova razveseljavajuća poruka je to na posebni način u današnje vrijeme, kad se smrt od čistoga straha potiskuje i prikriva, ozdravljujuća i oslobađajuća.

Krštenje („postati ponovno rođen“ iz vode i Duha) je korak u život. Sada nas

⁷ Izvor nepoznat.

život više ne može „uzeti“. Isus Krist kaže: Mi pripadamo neopozivo zajedno!

2.3 Početak novoga stvorenja

U nove obzore koji se otvaraju uskrsnućem Isusa Krista pripada još više toga. Jer taj nerazorivi Isusov život obilježen je i ispunjen puninom Božje vlasti. Otac je Svomu Sinu darovao svu puninu Svoje vlasti. Biblija to izražava ovako: Bog je Isusa „*uzdignuo na Svoju desnu*“. Na drugome mjestu to glasi: Bog je Isusa „*postavio Sebi o desnu*“.

U apostolskoj Ispovijedi vjere, Vjerovanju, ta je istina ovako opisana: „... (Isus) sjedi o desnu Boga Oca svemogućega“. Isusovo „sijedenje o desnu Boga“ znači: Otac je Isusu dao svu vlast. Isus je Bog. On posjeduje puninu božanske vlasti!

Biblija to izražava grčkom riječju „Kyrios“ (Gospodin): „*Isus Krist (i nitko drugi) jest GOSPODIN!*“ (Fil 2,11) Tako je glasila praispovijed kršćanki i kršćana: „*Isus je Kyrios!*“ Ta vjera bila je njihova radost, njihova snaga i njihova sreća! Jer: Isus, moć Njegove ljubavi, jača je od svega negativnoga, zloga i mračnoga. Drugim riječima: Život će pobijediti. Ljubav će pobijediti. Radost će pobijediti!

Ta punina vlasti, koja boravi u Uskrsnulome, ima posljedice za čitavo stvorenje. Jer je uskrsnuće početak novoga stvaranja, novoga postanka i otkupljenja čitava svemira. Ona je događaj kozmičkih dimenzija. Jer dinamika novoga postanka čitava svemira, koja je započela u uskrsnuću, neopozivo će se nastaviti i usavršiti. Stoga teologija govori o „kozmičkome Kristu“, o Kristu koji prožima cijeli kozmos. Pavao govori i o tome kad piše: „*Jer svidjelo se Bogu u njemu nastaniti svu puninu i po njemu – uspostavivši mir krvlju križa njegova – izmiriti sa sobom sve, bilo na zemlji, bilo na nebesima*“ (Kol 1,19-20).

Ovdje se pokazuje „kozmička“ dimenzija otkupiteljskoga djela Isusa Krista na križu, koje će se tek u budućnosti jasno očitovati. Čovjek, dapače sve stvorenje, postat će u kozmičko tijelo Isusa Krista otkupljeni i preobraženi. Tako će po Kristu i u Kristu sve

„otkupljeno“ biti uzeto u vječnu „ljubavnu opijenost“ Trojstvenoga Boga. Time će „Novo stvaranje“ doći do dovršenja. Ali to još nije spremno.

U porođajnim bolima

Pavao piše u Poslanici Rimljanima o dinamičnome življenju na putu sve do punine novoga stvaranja: *„Jer i stvorenje će se osloboditi robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje. Jer znamo: sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se u porođajnim bolima sve do sada“* (Rim 8,21-22).

Porođajne boli su bolne. K tome se život koji se ima roditi, još ne vidi. Još je skriven u majčinoj utrobi. Slično se događa i sa stvaranjem, koje leži u „porođajnim bolima“. Još je puno toga mračno i bolno, još novi život nije iskusiv u čitavoj njegovoj punini. Ipak, on je tu, iako skriven. Proces novoga stvaranja u punome je tijeku. Sve ide prema nerazorivome, vječnom dovršenju.

U Ivanovu Otkrivenju pred oči nam se stavlja druga slika. Vidjelac Ivan govori o novome nebu i novoj zemlji: *„I vidjeh novo nebo i novu zemlju jer – prvo nebo i prva zemlja uminu; ni mora više nema. I Sveti grad, novi Jeruzalem, vidjeh: silazi s neba od Boga, opremljen kao zaručnica nakićena za svoga muža. I začujem jak glas s prijestolja: 'Evo Šatora Božjeg s ljudima! On će prebivati s njima: oni će biti narod njegov, a on će biti Bog s njima. I otrt će im svaku suzu s očiju te smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti jer – prijašnje uminu'. Tada onaj što sjedi na prijestolju reče: 'Evo, sve činim novo', (Otk 21,1-5a).*

„Uskrsnuće tijela“

Obećanje vječnoga dovršenja vrijedi ne samo za stvorenje ukupno, ono vrijedi i osobno za svakoga od nas. Jer će sam Bog sve suze koje smo isplakali – i sve nutarnje i potisnute – posve nježno i s ljubavlju otrti s naših očiju. Jer smrti više neće biti; ni svega što nas žalosti ili zbog čega bismo mogli jadikovati. Sve će biti uvedeno u posve novu dimenziju, jer: „Evo, sve činim novo!“

To „novo postajanje“ odnosi se na još jedan daljnji vidik. Radi se o „uskrsnuću tijela“. Pavao piše: „... *sije se u sramoti, uskršava u slavi; sije se u slabosti, uskršava u snazi; sije se tijelo naravno, uskršava tijelo duhovno*“ (1 Kor 15,43-44a). To ondje doslovno znači: duhovno, pneumsko tijelo. Ali što to znači?

Tijelo je organ odnosa

„Tijelo“ ovdje znači više od biološkoga organizma. Naše tijelo potpuno pripada nama. Mi nismo čista duhovna bića. Živimo s našim tijelom i u njemu. Pomoću našega tijela stupamo u kontakt s vanjskim svijetom. Tijelo je ono koje nam omogućuje govoriti, vidjeti, čuti, dirati ... I našu nutrinu izražavamo „živahno“ – primjerice u načinu kako se krećemo, našim pogledom ili u našim riječima. Tijelo je dakle (i) organ za odnos sa svijetom.

O Isusu vjerujemo da je uskrsnuo i to kao potpun čovjek, dakle i sa Svojim tijelom. Sve što je Isus na zemlji iskusio i pretrpio, s Njime je uskrsnulo. Biblija svjedoči da se kod Uskrsnuloga mogu vidjeti i rane (usp. Iv 20,27). Jer je Isus sa svime što je Svojim tijelom činio i na Svome tijelu pretrpio, — čak sa Svojom čitavom životnom pripoviješću — ušao u „novi, nerazorivi i vječni život“.

Što vrijedi za Isusa, vrijedi preko našega „jedinstva“ s Isusom i Njegovom životnom sudbinom u krštenju na odgovarajući način i za nas: „*Jer koje predvidje, te i predodredi da budu suobličeni slici Sina njegova*“ (Rim 8,29). I: „*Naša je pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svomu slavnomu*“ (Fil 3,20-21).

Bit ćemo „suobličeni slici“ Uskrsnuloga. Naše tijelo – a time se misli sve što bitno pripada našem tijelu – on će preobraziti i „*suobličiti ga tijelu svomu slavnomu*“, i to „*iz slave u slavu*“ (usp. 2 Kor 3,18).

Naša ljudska predodžba i naše riječi ne mogu shvatiti ono što nas ondje očekuje. Ovdje zatajuju svi pojmovi – naše smione predodžbe, slike i snovi djeluju dosadno i blijedo uz nevjerojatno prekrasnu stvarnost. Jer: „Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube“ (1 Kor 2,9).

U napredujećemu zanosu ljubavi

Ono što nas očekuje od „neizrecivoga“ i „neopisivoga“, od ljepote i sjaja, za nas je ljude ovdje na zemlji neshatljivo. Pa ipak su ljudi u svim vremenima pokušavali približiti sebi tu tajnu u slikama.

Jedna takva slika kaže: Za nas koji u Krista vjerujemo, „umrijeti“ znači: Postati od Krista očekivani i u Njegove ruke uzeti. U tome zagrljaju čitava naša životna pripovijest biva spašena. Mi bivamo skroz-naskroz prožeti Isusovom otkupljujućom ljubavlju. Tada ćemo biti „sretni, napokon sretni, pogotovo što ćemo tada moći sve spoznati, razumjeti i prihvatiti. Sve: Nas same i naš život; način i ponašanje naših bližnjih; veličajne tajne svemira; a također beskrajnu neizmjerljivu ljubav Onoga koji je sve pozvao u život i koji nas je uvijek nosio i vodio. U napredujećemu zanosu ljubavi bit ćemo opijeni iznenađenjem, koje je sam Bog za nas.“⁸

U Prvoj Ivanovoj poslanici izraženo je to ovako: „...vidjet ćemo ga (Isusa) kao što jest“ (1 Iv 3,2c). Vidjeti ga – oduševljeni fascinacijom ljepote Božje!

„Uskrснуće tijela“ znači time da će naše čitavo tijelo, sa svime što smo na zemlji doživjeli biti preobraženo i primljeno u Božji sjaj. Sve se Božjom milošću pomiruje, ozdravlja i dovršava do posvemašnje punine naših mogućnosti. Sve što nam je bilo drago i vrijedno, moći ćemo tada u preobraženome obliku ljubiti i uživati, i

⁸ M. Nemetschek, Selig die Trauernden, denn sie sollen getröstet werden (Blago ožalošćenima: oni će se utješiti!). Innsbruck 2000, 135f.

to u svjetlu milosrdne Božje ljubavi, koju ćemo slaviti u svoj vječnosti punoj radosti i u zanosnome oduševljenju.

Sada još jedna daljnja slika: Umiranje znači povratak Očevoj kući. Uz to je Martin Gutl, oslanjajući se na Psalam 126, napisao:

„Kad nas Bog odvede kući
iz dana putništva,
kući nas otprati iz sumraka
u svoje usređujuće svjetlo,
to će biti slavlje!
Tu će naše čuđenje
iznova započeti.
Pjevat ćemo popijevke,
popijevke koje obuhvaćaju svijet i povijest. (...)
Prostor našega življenja
on će proširiti
u sve visine i dubine,
u sve dužine i širine
njegove neizmjerne kuće.
Nikakve nam granice neće više povlačiti.
Tko ljubi, vječno će ljubiti.“⁹

Uskrsnuće Isusovo početak je novoga postanka cijeloga stvorenja. Sve stvorenje

ide prema vječnomu nerazorivom dovršenju.

Naša čitava životna povijest bit će ozdravljena i prosvijetljena Božjim sjajem i ljubavlju. Mi ljudi bit ćemo u dovršenju „suobličeni slici Njegova Sina“ – i to tijelom i dušom. To je slobodni, nezasluženi dar Božji.

⁹ M. Gutl, *Der tanzende Hiob (Rasplesani Job)*. Graz 1976, 63-65.

3.

Kratak pregled

U ovome treće dijelu neke ćemo oslovljene vidike još jednom produbljenije razmotriti. To stoga što naša vjera uvijek iznova može biti ugrožena ili zamagljena. Prelako su moguća razdraženja i zablude, prelako možemo dospjeti na „krivi kolosijek“. Sam Isus nas je opomenuo na oprez: „*Pazite da vas tko ne zavede!*“ (Mk 13,5), a upozorenje na kriva učenja provlače se cijelim Novim zavjetom. Razračunavanje s krivim učenjima je prema tome kršćanski „trajni žižak“.

3.1 Kriteriji razlikovanja

S obzirom na stalnu opasnost zastiranja prave vjere treba oglasiti budnost. K tomu trebamo jasne kriterije koji će nam pomoći razlikovati Božju poruku, poruku vjere od zabluda i krivovjerja. Prva Ivanova poslanica kaže o tome: „*Tko je lažac, ako ne onaj koji tvrdi da Isus nije Krist? Antikrist je onaj tko niječe Oca i Sina. Svaki koji niječe Sina, nema ni Oca, a tko priznaje Sina, ima i Oca*“ (1 Iv 2,22-23).

„*Ljubljeni, ne vjerujte svakomu duhu, nego provjeravajte duhove jesu li od Boga, jer su mnogi lažni proroci izišli u svijet. Po ovom prepoznajete Duha Božjega: svaki duh koji ispovijeda da je Isus Krist došao u tijelu, od Boga je*“ (1 Iv 4,1-3a).

Tri su vidika ovdje bitna:

Prvo: Ispovijedanje „*Oca i Sina*“. Ne može se izolirano promatrati Oca ili Sina. Tako činiti ne bi odgovaralo stvarnosti Boga.

Drugo: Isus nije jedan bilo koji među drugima. Ne, On je „*Krist*“, Mesija, Poslanik Božji.

I treće: Isus Krist je „*došao u tijelu*“. Ovdje se nagovještuje istinsko učovječenje Boga.

Drugim riječima: Isus je istodobno potpuno Bog i potpuno čovjek. A time je On jamac i svjedok božanske istine. U Njemu, s Njime i po Njemu iskusujemo tko je Bog, odnosno kakav Bog jest. Sam Isus jamči za istinu, ta On je istina (usp. Iv 14,6).

Katkada kažu ljudi: „*Ta kako bismo znali što dolazi nakon smrti, pa još se nikad nitko nije vratio s drugoga svijeta!*“ Ali to nije tako! Jedan je stvarno s onoga svijeta došao k nama i dao svjedočanstvo: Isus Krist. On je došao iz Božjega vječnog svijeta i postao čovjekom da bi nam navijestio istinu i dao svjedočanstvo za istinu, kako sam Isus kaže pred Pilatom: „*Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu. Tko je god od istine, sluša moj glas*“ (Iv 18,37).

Odlučujući kriterij jest jedinstveni položaj Isusa Krista:

- Njegovo jedinstvo s Ocem
- On je „*Krist*“, od Boga poslani Spasitelj
- On je uistinu postao čovjekom

3.2 Zajedničko

Na svim mjestima i u svim vremenima tragali su ljudi za istinom, tražili su odgovore na egzistencijalna pitanja. Svim religijama i svim duhovno-filozofijskim predodžbama zajedničko je da u tome traganju hoće pratiti i voditi do smislenih odgovora. Ali glede razumijevanja takvi odgovori ispadaju različiti. Unatoč tomu nađe se zajedničkoga kod različitih vjera, odnosno smjerova mišljenja. Tako je i ako se baci pogled na kršćansku objavljenu vjeru i ideju reinkarnacije. Ako kršćanska vjera i predodžba reinkarnacije i nisu međusobno spojive, ima ipak zajedničkoga.

Pogledati te zajedničke točke – kao i postojeće razlike – može pomoći ljudima koji grade svoj život na ideji reinkarnacije bolje razumjeti u njihovim čežnjama i nadama. Ujedno taj pogled može jasnije ocrtati obrise naše vlastite vjere.

Ovdje su neke zajedničke točke između ideje reinkarnacije i kršćanske objavljene vjere:

1. Oba oblika, kršćanska vjera kao i predodžba reinkarnacije, nude *duhovni put*. Kršćanska vjera daje odgovor na pitanje o smislu života, na Odakle i Kamo. I u ideji reinkarnacije nalaze ljudi odgovor na njihova pitanja. Obje vode ljude na put vjere.

2. Kršćanska vjera kao i predodžba reinkarnacije daruju nadu u *dovršenje preko smrti*. Ta je točka dan-danas posebno aktualna, jer prevladavajući materijalizam takvu nadu ne poznaje.

3. Kršćanska vjera kao i predodžba reinkarnacije pokazuju da nije svejedno kako se čovjek vlada. Jer: Dobro i loše *vladanje ima posljedice*: „Što tko sije, to će i žeti!“ (Gal 6,7). Naše činjenje ima posljedice. Svatko mora – barem malo – sam snositi posljedice svoga vladanja.

4. Kršćanska vjera kao i predodžba reinkarnacije promatraju čovjeka ne kao izolirano pojedinačno biće, nego vide da je svaki osobni, individualni život *utkan u povijest čitavoga čovječanstva*. U predodžbi reinkarnacije to se objašnjava u različitim oblicima „ponovnoga rođenja“, u kršćanskoj vjeri upućuje nas fenomen „istočnoga grijeha“¹⁰ na tu opću povijesnu povezanost.

5. Kršćanska vjera kao i predodžba reinkarnacije govore o nužnosti čišćenja i *oplemenjivanja poslije smrti*. Dok učenje o reinkarnaciji vidi ostvarenje ovoga oplemenjivanja u novome zemaljskom obliku bitka, kršćanska vjera govori o očišćujućoj boli suda i „čistilišta“ – oplemenjivanju koje se „događa“ u „prijelazu“ u vječni sjaj.

¹⁰ Pod krivo shvaćenom riječju "istočni grijeh" misli se na ono otuđenje koje jednostavno pripada našem čovječstvu. I tako čim čovjek dođe na svijet, on je nasuprot svomu Stvoritelju u nezdravu stanju otuđenja, i to otuđenje ometa ga i u njegovu odnosu prema bližnjemu, prema samomu sebi i prema stvorenju.

Kršćanska vjera kao i ideja reinkarnacije traže odgovore da ih daju na bitna pitanja života. Neka od tih pitanja imaju zajedničkih točaka.

3.3 Teološke razlike

Uz zajedničko sad ćemo iscrpno razmotriti neke teološke razlike. Neki prikazi će pomoći u magli mišljenja jasnije spoznati svjetlo evanđelja. Slijedit ćemo pet vidika:

1. Slika Boga: Bog je osoba – a ne „duša svijeta“ ili kozmički zakon

Prema kršćanskome vjerovanju Bog nije bilo kakva neosobna svekozmička „duša svijeta“ ili kozmički zakon. On nije ni kozmička energija ni univerzalna ljubav. Bog je naprotiv jedan Ti, jedna osoba; dapače, čak zajednica ljubavi (Trojstvo), koja nam hoće dati udio na svome životu. Bog je jedan Ti koji ima lice, i nas gleda s ljubavlju. Stoga možemo s Bogom imati svjestan i osoban odnos. Upravo to pokazuje istaknuto dostojanstvo čovjeka.

2. Stvaranje i vjera u stvaranje – a ne „vječno“ kolanje

Prema modelu reinkarnacije duša ima dug niz života ispred sebe, a također i iza sebe. U smrti se uvijek „mijenja konje“ (L. Feuerbach), to znači: Ide se zemaljsko-povijesnom cestom dalje, ali u drugome tijelu. Stoga nema jedinstveno-individualne osobnosti.

Vjera u reinkarnaciju obilježena je *cikličkim mišljenjem*. Govori se o „kotaču života“, o „kružnome toku stvari“. Kršćanska vjera govori nasuprot tomu o stvaranju. To znači: Bog je postavio Početak, a postaviti će i Svršetak. Postoji povijest i prema tome *povijesno mišljenje*.

Ni jedan događaj ne ponavlja se na točno jednak način.

Kršćanska vjera govori o tome da je Bog stvoritelj svijeta i svakoga pojedinog čovjeka. Svaki je čovjek individualno i jedinstveno od Boga pozvan u život i u osobnome je i jedinstvenom odnosu s

Bogom. Svakomu Bog govori: „Stvoren si jedinstveno kao potpun čovjek – s tijelom i dušom, s duhom i emocijama. Stvoren si kao slika i prilika Božja, kao jedinstvena, posebna osoba, i ostat ćeš takva jedinstvena, nepromjenjiva osoba cijelu vječnost.“

Božjemu činu stvaranja pripada stvaranje duše. Duša nije sama od sebe besmrtna, nego se radi o „ 'darovanoj' besmrtnosti. To znači: Mi smo samo zato 'besmrtni', jer je Bog – malo slobodnije rečeno – zaljubljen u nas! Taj 'ljubavni odnos' Boga prema nama čini nas besmrtnima. Naša je duša (...) zato besmrtna jer nas Bog, kad nas poziva u bitak, potvrđuje bezuvjetnom ljubavlju; jer nas On pod nikakvim uvjetom, pa i u krivnji i smrti, ne pušta pasti; i jer nam On pritom ujedno daje i sposobnost da se od Njega dajemo ljubiti i Njemu na to odgovoriti. To čini našu dušu, pa i nas same u čitavu našem čovječstvu, besmrtnima pred Bogom. To nas čini i preko smrti vrijednima da budemo čuvani i ljubljeni.“¹¹

3. Jedinstvena odgovornost u Sada – ne neograničene mogućnosti nadoknađivanja

Vjera u reinkarnaciju zahtijeva od čovjeka da ne ide silom na to da preuzme odgovornost za vlastiti život i da donosi konačne odluke. Što u ovome životu nije bilo naučeno, može (i mora) – dijelom pod bitno težim uvjetima – u sljedećemu životu biti nadoknađeno.

Ali kršćanska vjera kaže da Bog stvaranjem svakoga čovjeka ima jedan cilj: On hoće svakomu čovjeku darovati svoju ljubav i dati mu da svu vječnost iskusi Njegovu ljubav. Jer ljubiti i dati se ljubiti pretpostavlja dragovoljnost, mora čovjek na tu čudesnu ponudu osobno odgovoriti. Davanje odgovora sadrži uvijek odluku.

Budući da Bog uzima ozbiljno kako čovjekov Da tako i njegov Ne, naš odgovor ima posljedice. Ovdje i sada, dakle u ovome životu, odlučuje se naša vječna budućnost. To misli Biblija kad govori o

¹¹ M. Kehl, a.a.O., 74.

„sudu“: „I kao što je ljudima jednom umrijeti, a potom na sud, tako i Krist: jednom se prinese da grijehe mnogih ponese“ (Heb 9,27-28a).

Budući da je čovjek izazvan na odluku za Boga, ne može se i ne smije po volji odgađati odluku istinski se upustiti u Božju ljubav. Jer postoji trenutak kad je to kasno – a taj trenutak nemamo mi u svojoj ruci.

Bog uzima nas ljude ozbiljno u našoj slobodi i sposobnosti odlučivanja, i stoga Sveto pismo uvijek iznova naglašuje Ovdje i Sada: „O da danas glas mu poslušate: 'Ne budite srca tvrda...!'“ (Ps 95,7b-8a); „...hrabrite jedni druge dan za danom dok još odjekuje ono: Danas...“ (Heb 3,13); „Iskupljuje vrijeme“ (Ef 5,16; Kol 4,5), jer sutra možebit više nećemo imati vremena... „Dakle, dok imamo vremena, činimo dobro svima...“ (Gal 6,10); „Nauči nas dane naše brojiti, da steknemo mudro srce“ (Ps 90,12). Jer naše je vrijeme ograničeno!

Propušteno se nikad ne može nadoknaditi. To je sveta zbilja naše životne situacije u sadašnjemu posve konkretnom životu. I upravo ova jedinstvenost svakoga događaja i svakoga trenutka našega života predstavlja dragocjenost. Kad bi sve bilo nebrojeno puta ponovljivo i doživljivo, bilo bi sve strašno banalno i prazno, bez dubine, a time i bez užitka.

4. Dovršenje milošću (Križ) – ne vlastitim postignućem

Vjera u reinkarnaciju kazuje: Jedan život je prekratak da bi se dospjelo do dovršenja. Dovršenje se događa prije svega vlastitim postignućem, iako neki oblici vjere u reinkarnaciju uključuju i mogućnost višega razvoja djelovanjem „božanske milosti“.

Kršćanska vjera postavlja naglaske drukčije: „Vlastito postignuće“ uzmiče, a milost Kristova pomiče se u središte. Mi kršćani nadamo se dovršenju bitno po otkupljenju, od Krista izdjelovanu i darovanu.

Jer Bog je sam iz čistoga milosrđa i ljubavi u Svome Sinu Isusu Kristu postao čovjekom. „Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne

propadne, nego da ima život vječni“ (Iv 3,16). Čak i više: Isus Krist bio je spreman na sebe uzeti svu krivnju i teret cijeloga čovječanstva i s njima umrijeti na križu. Toliko mu je puno svaki posve osobno vrijedan!

Kršćanska vjera kaže: Isus Krist je Otkupitelj svih ljudi. Njemu zahvaljujemo naše spasenje. Svaka misao o samootkupljenju ili samoočišćenju na temelju vlastitoga postignuća kršćanstvu je suprotna. Svaki pokušaj samootkupljenja odjeljuje nas od Boga. To znači grijeh: odijeljenost od Boga. Mislimo da nam Bog više neće biti potreban.

Otkupiteljsko djelo Isusa Krista vrijedi za sve ljude i objavit će se prije svega na kraju našega života. To vrlo dojmljivo pokazuje držanje Isusovo na križu nasuprot jednomu razbojniku, koji se nakon svoga katastrofalnog života obraća Isusu i moli za smilovanje. Tomu kaže Isus: „*Zaista ti kažem: danas ćeš biti sa mnom u raj!*“ (Lk 23,43).

Kršćanska se vjera pouzdaje u to da nas Bog – ako se za njega otvorimo – u našoj smrti, takve kakvi smo postali, prihvaća, i čitav naš život, pa i s krivnjom, ranama i „neživljenim“ životom, pritišće na svoje ljubeće srce. Taj zadnji susret s beskrajnim Božjim milosrđem bit će dovršen u svjetlu istine našega života i milošću Isusova otkupljenja na križu. Vlastito „postignuće“ sastoji se u tome da se posve povjerimo Otkupitelju Isusu Kristu.

Bog dovršuje bitno milošću – i na sudu, gdje se otkriva čitava istina života. Bog je taj koji dovršuje naš život – mi sami niti možemo niti moramo to činiti. Čak kad je taj proces dovršenja (po tako zvanome čistilištu) bolan, i tu je Bog sa Svojom milošću na djelu. Dok vjera u reinkarnaciju od čovjeka (u vlastitome postignuću) puno zahtijeva, kršćanska se vjera oslanja na otkupljenje Isusovo, koji je sve naše grijehе uzeo na se i nosio i nama dovršenje i vječni život – jednostavno iz Svoje ljubavi darovao.

5. Povjerenje u Božju ljubav koja nadilazi naše razmišljanje – a ne „znanstveno opravdanje“ svake sudbine

U okviru predodžbe reinkarnacije može se „karmom“ objasniti (gotovo) sve. Zakon karme kazuje čak da bi svaka nesreća i svaka (prividna) nepravda koja nam se sada događa, bila zaslužena nedjelima naše duše u prošlome životu. Kod takva mišljenja stoji *čovjek sa svojim djelima u središnjoj točki*.

A biblijska vjera vidi *Boga u središtu*. Ona smatra da se ovdje puno manje može objasniti. U ranije biblijsko vrijeme Staroga zavjeta prevladavala je predodžba „povezanost čin – proizlazak“. Prema toj predodžbi pada krivnja na bilo koji način natrag na počinitelja. To mišljenje, koje se u Knjizi o Jobu pokazuje još kod njegovih prijatelja, upravo se ovdje razbija. Job se opire svomu trpljenju i kaže da je njegovo trpljenje nepravedno. I Bog mu na kraju daje za pravo! Prema vjeri u reinkarnaciju Bog bi mu rekao: Pogledaj u svoj zadnji život! Ti trpiš zbog tvojih loših karma. Ali to se ne kaže.

Kršćanski vjerujući ljudi osjećaju se „primorani“ životne sudbine, koje dolaze besmisleno i nepravedno, u svoj njihovoj nepojmljivosti zaboraviti, tužiti se, pitati ... Pritom vjeruju u solidarnost Boga, koji se u Isusu Kristu kao trpečemu Pravedniku tako upustio u trpljenje čovječanstva, da je umro na križu s jednim Zašto na usnama. Ali to nije kraj. Isus sam u ovoj situaciji vjeruje Ocu i vapije: „*Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!*“ (Lk 23,46). Gledajući njega moramo naučiti izdržati pitanja, ne davati brzoplet odgovor; u povjerenju da jedini Bog zna sve!

Sam Bog u svojoj sućutnoj solidarnosti stoji posve na strani onih koji podnose nevolju i nepravdu. Naša zadaća sastoji se u tome da se najprije borimo protiv nepravedna trpljenja gdje god i kako god je to moguće. Ali gdje koje trpljenje mora se onda podnijeti sam i integrirati u vlastiti život. Pritom nas vodi mudrost vjere: Bog želi svako trpljenje koje ljudi iskusi, pretvoriti u blagoslov.

Kršćanski vjernici vjeruju da je u svakome trpljenju skrivena neka milost – milost koju često možemo otkriti tek vremenom. Jer i trpljenje, nepravda, krivnja i zataja mogu pojedinim ljudima biti njima primjeren put prema njihovu osobnom nalaženju smisla,

sazrijevanju i time – paradoksalno – prema njihovoj individualnoj sreći. Tko to hoće izvana prosuđivati? Dosta često sam trpeći to ne može. Ali tu se kršćanski vjernik pouzdaje u Božju dobrotu i pravednost, pa i ako Njegove puteve na razumije. Vjeruje da Bog poslije smrti iskustva nedostataka ne samo poravnava, nego ih Svojom preobilnom ljubavlju može pretvoriti i pretvara ih u preobilno bogatstvo.

Ovdje još jedno pitanje koje se češće postavlja: „Što je s pobačenom djecom? Što je s rođenjima prikraćenih i mrtvih? Nisu li promašili život?“ To je pitanje ljudski razumljivo. Ali ono zahvaća prekratko – jer iza toga pitanja stoji (neizgovoreno) mišljenje da samo ili prije svega zemaljski život vrijedi. Samo zemaljsko i ograničeno vrijeme života ima se ovdje u vidu.

Predodžba reinkarnacije daje na takva pitanja sljedeći odgovor: Ta djeca dolaze nakon toga opet na ovaj svijet – opet i opet! Ona postižu nebrojenim ponovnim rođenjima njima primjereno dovršenje.

No kršćanska vjera ima posve drugu perspektivu. – perspektivu vječnoga života i puninu u društvu s Bogom. Ono što svaki od nas može vjerujući očekivati za samoga sebe, vrijedi i za tu djecu: U njihovoj smrti susreće ih Bog. On će ih – ne znamo kako – tako voditi da se mognu odlučiti za Boga i njegovu ljubav. Onda će Bog dovršiti njihov život.

Toj djeci – kao i svima ljudima, o kojima (nepromišljeno) govorimo da su „prerano“ umrla, ništa se ne uskraćuje od sreće i ispunjenja. Ona ne propuštaju ništa, jer najveće ispunjenje, najsavršeniји razvoj čovjeka koji se može zamisliti, ne može se naći na ovome ni u ovome svijetu, nego u sjedinjenju s Bogom. Mi često mislimo prekratko i premaleno o Bogu i njegovoj ljubavi.

Kršćanska vjera kaže da svaki čovjek ima svoj posve individualni put koji ga vodi k Srcu Božjemu. Na tome putu na mnogošto nemamo izravan i konkretan odgovor. Doduše, mi ljudi tražimo

uvijek nanovo objašnjenja. Hoćemo razumjeti. Tu kršćanski odgovor glasi: „vjerovati“ – Bogu i Njegovoj ljubavi.

Ovo je najveći izazov života: U svemu nerazriješenome i nerazumljivome vjerovati većoj ljubavi našega Boga. Kad ga onda jednom susretnemo u Njegovu blistavome sjaju i budemo sve gledali u Njegovu svjetlu, onda – tako kaže Isus – *„srce će vam se radovati i radosti vaše nitko vam otetiti neće. U onaj me dan nećete ništa više pitati“* (Iv 16,22b-23a).

Kršćanska vjera i ideja reinkarnacije razlikuju se u bitnim točkama. Kršćanski je:

1. Osobna slika Božja
2. Vjera u stvaranje
3. Konačna i odlučna odgovornost u Ovdje i Sada
4. Dovršenje po milosti (Otkupljenje)
5. Povjerenje u Božju tajanstvenu ljubav i puteve

3.4 „Dokazi“ za kršćansku vjeru

Riječ „vjerovati“ povlači različite misaone asocijacije. Mnogi ljudi razumiju „vjerovati“ tako da se nešto naslijepo ima smatrati istinitim, za što nema razumu primjerenih objašnjenja. Takvi ljudi mogu se odvratiti od kršćanske vjere i tražiti putove spasenja koji im se čine „vjerojatnijima“.

Ali što zapravo znači „vjerovati“? Dade li se to, što mi kao kršćani vjerujemo, zaista „dokazati“ na način kako se izvodi jedan prirodoznanstveni dokaz?

Tko hoće izvesti jedan takav dokaz, mora imati pregled onoga što hoće dokazati, mora „stajati iznad“ toga. Tko želi dokazati egzistenciju Boga ili vrstu kakav je Bog u prirodoznanstvenome smislu, ponaša se time kao da stoji iznad Boga. Ali onda taj „Bog“, koga on hoće dokazati, nije svemoguć i istinski Bog!

Vjerovati u Boga ne znači sve o njemu moći dokazati. Vjerovati znači naprotiv: Bogu vjerovati, jer se za to ima dobre razloge. Ti razlozi su s jedne strane ono što mi u životu od Isusa Krista možemo vidjeti, s druge pak strane i vlastita životna i vjerska iskustva. Tko je

počeo upuštati se s povjerenjem u Isusa, za toga postaje kršćanska vjera sve „jasnija“.

Da mi s našim mišljenjem prekratko zahvaćamo, izražava jedna kratka humoristična pričica: Jedan teolog bavio se cijeloga života pitanjem što dolazi poslije smrti. Studirao je sva biblijska mjesta u vezi s time i konačno je bio posve siguran da je otkrio što točno dolazi nakon smrti. Kad je bio na smrtnoj postelji, rekao je svomu najboljem prijatelju: Kad umrem, pojavit ću ti se u snu i reći samo dvije riječi: „Taliter qualiter“ (Onako je kako sam rekao). A onda je umro. U prvome tjednu nije se pojavio. Kad se u trećemu tjednu pojavio, rekao je stvarno samo dvije riječi: „Totaliter aliter!“ (Potpuno je drukčije!)

U pitanju što dolazi nakon smrti upućeni smo upravo na naše povjerenje. Samo u Vjerovanju „znamo“ o vječnome životu. Ovdje nemamo konačnu sigurnost, jer naša ljudska spoznaja dolazi ovdje na svoju granicu. Unatoč tomu ljudi uvijek iznova pokušavaju tu granicu preskočiti i naći „dokaze“ za ovo ili ono učenje.

Boga i kršćansku vjeru ne može se dokazati. Tko se pak s povjerenjem upusti u Isusa Krista, iskusit će nutarnju jasnoću i sigurnost.

3.5 „Dokazi“ za reinkarnaciju

Razmotrimo sada ono što navode zastupnici ideje reinkarnacije kao „dokaz ispravnosti“ toga učenja:

Tu se ponajprije upozorava na takozvane doživljaje „dèjà-vu“ (već viđeno): Pri prvome susretu s čovjekom, krajolikom ili drugim doživljajima može biti dojam: Ovo mi je nekako poznato. Pa mi smo se već jednom vidjeli!

Nadalje, upućuje se na iskustva s takozvanom terapijom vođenja unatrag: Razni terapeuti vraćaju tijekom terapije svoj pogled na klijenta „u prijašnji život“. Na taj način pokušavaju „riješiti“ sadašnje probleme svoga klijenta koji zacijelo imaju, po učenju o reinkarnaciji, svoje uzroke u karmi, to znači u spletu krivnje iz prijašnjega života.

Uz to jedan primjer: U jednome sličnom „vođenju unatrag“ u raniji život nailazi se na seljaka Hansa Meiera, koji je u godini 1725. živio u pokrajini Berner Oberland i seksualno zlouporabio svoju kćer. Ako se dakle kasnije istraživanjem predaka ili pomoću drugih informacija utvrdi da je taj Hans Meier stvarno postojao i u odgovarajuće vrijeme kao seljak u Berner Oberlandu živio, tada se takvi događaji prikazuju kao „dokaz“ za reinkarnaciju. Ali kako takve „dokaze“ ocijeniti?

1. Sa znanstvenoga stanovišta osigurani materijal od takvih doživljaja „dèjà-vu“ i „vođenja unatrag“ suviše je oskudan da bi se moglo govoriti o dokazu.

2. Ako terapija vođenja unatrag i pokaže „uspjeh“, onda taj nije osvjedočavajući dokaz da je čovjek pod terapijom stvarno – da bi ostao u primjeru – jednom ranije živio kao „Hans Meier“, a sada ima okajati svoju staru krivnju. Taj zaključak je samo jedan misaoni uzorak između mnogih drugih, da bi se moglo objasniti uspjeh terapije odnosno „sjećati se unatrag“.

Nije isključeno da su ovdje još posve druge sile u igri. Ima mnoštvo duhovnih i duševnih sila koje su još malo znanstveno istražene; tako primjerice telekineza, kojom se može pokretati predmete iz daleka ili telepatija, kojom se mogu posredovati znanje i osjeti. Psiholog Carl Gustav Jung govori i o „kolektivnome nesvjesnom“. To znači: U svakome čovjeku postoji jedna vrsta „pamćenja čovječanstva“, koje se specijalnim metodama kao primjerice hipnozom može aktivirati. Nadalje, postoji gensko nasljeđe kao i čitav beskraj nesvjesnoga – područja koja se danas sve više i više istražuje. Kod klasične hipnoze pristupi vlastitomu nesvjesnom su započeli. Upravo tu ima osoba koja hipnotizira veliku moć sugestije nad svojim klijentom.

Poštovati granice

Što reći, polazeći od kršćanskoga stanovišta, o ovim očito postojećim silama?

Mi ljudi ograničena smo bića. Mnogo toga nemamo u svojim rukama. I jedan pobornik učenja o reinkarnaciji mora priznati da on, primjerice, trenutak svoje smrti ne može unaprijed odrediti. Našoj spoznaji postavljene su (od Boga) granice. O tome govori Biblija već na svojim prvim stranicama. Ali ona govori i o tome da čovjek pokušava te granice prevladati vlastitom snagom. Ipak: Ima područja i jedno „znanje“, kojemu mi sada (još) nemamo pristupa. To kaže Biblija u slici: *„Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti!“* (Post 2,16b-17).

Čovjek uvijek iznova pokušava preskočiti postavljene mu granice. Želi biti kao Bog – svemoćan i sveznajuć. I za to treba okultne (tajne) sile, primjerice gatanje, magiju, spiritizam ili čarobnjaštvo. Želi razotkriti područja budućnosti ili se dokopati tajnih znanja i okreće se izvanbožanskim moćima – možda čak i za dobre svrhe.

A kakve su pak to sile? Odakle dolaze? Prema svjedočanstvu Biblije mora se prihvatiti da se tu radi o silama protivnima Bogu, koje konačno proizlaze iz moći Zloga. Jer je Bog rekao: „Prste dalje od tih tajnih (okultnih) područja!“ (usp. Pnz 18,10; Jr 29,8; Dj 13,6 i dalje; Gal 5,20; Otk 13,13 i dalje; 18,23) „Prste dalje!“ – jer te sile i moći čine neslobodnim i škode ljudima.

Ali upravo danas su magija i spiritizam (opet) vrlo raširene – a time je Božja zapovijed *„... sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo“*, krajnje aktualna. Svojom zapovijeđu ne želi nam Bog uskratiti nešto dobro, nego nas očuvati od štete: *„U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti!“*. Posljedica prekoračenja ove zapovijedi jest da je život u bilo kojemu obliku „razoren“ ili manje vrijedan.

Prikriveni duh u akciji?

Gdje god se ljudi sa ili bez svoga znanja upuste u takva „okultna“ područja i ondje zatraže informacije, utjecaj ili pomoć, otvaraju se duhovnome svijetu i svijetu duhova koji se ne mogu kontrolirati. Ti „svjetovi duhova“ imaju znanje prošle povijesti. Oni imaju i različite

„čarobne moći“ i sile na raspolaganju. Predstavljaju se u pravilu kao dobri duhovi, kao što se prikazuje zli duh kao „*anđeo svjetla*“ (2 Kor 11,14).

U gornjemu primjeru mogu takvi „duhovi“ poprimiti glas, znanje i pojavu Hansa Meiera i izvještavati istinite stvari iz njegovog života. To ipak nije duh pokojnoga Hansa Meiera koji se tu „ukazuje“, nego duh koji se prikriva kao Hans Meier. Duh prikrivanja i laži je u akciji.

Vrijedno je razmišljanja još sljedeće: Kad se pri okultnim praksama kao što su slaganje karata ili pomicanje stola traga za informacijama iz tajnoga (nama nedostupnoga) svijeta i pritom se pita što dolazi poslije smrti, tada u pravilu ne dolazi odgovor: sud. Naprotiv, govori se o tome da čovjekov put u reinkarnaciji ide dalje.

I – pitamo svi ozbiljno: Tko ima interesa širiti takve informacije? Komu „služi“ to da se otkupiteljsko djelo Isusa Krista promatra kao posve suvišno? Tko ima interesa predstavljati kršćanstvo kao lažno? Tko – ako ne Protivnik Božji, o kome Isus kaže da je „... *lažac i otac laži*“ (Iv 8,44).

Našoj ljudskoj spoznaji postavljene su granice.

Navedeni „dokazi“ ispravnosti učenja o reinkarnaciji nisu nepobitni.

Spiritizam, magijske sile , pripadaju u Bogu protivno područje. Čine neslo-

bodnim. Iza njih je „Duh laži“.

Zaključne misli

Na kraju ovoga suprotstavljanja reinkarnacije i vjere u uskrsnuće još neke zaključne misli. Obrazloženo se može jednostavno uzeti na znanje kao informaciju i opet staviti na stranu – onako u smislu: „Pa ipak je svejedno što se vjeruje, ako se samo iskreno misli“, ili: „Glavno da se ima neku vjeru“. Isus je pak mislio drukčije. Znao je: Vjera obilježava život.

Vjera ima učinak

Urban Camenzind, koji kao đakon živi u Švicarskoj, pripovijeda: „Jedna majka došla k meni u dušobrižništvo. Pripovijedala je da joj je jedna druga žena, koju je ona dok je bila trudna, molila za pomoć,

rekla: „Ti imaš jednu karmu. Ta karma kazuje da ti u ovome životu moraš naučiti prihvatiti smrt. To znači: Kad tvoje dijete dođe na svijet, umrijet će.“ Mati je vjerovala toj ženi i dijete je umrlo. Isto tako umrlo je njezino drugo dijete.

Dakle, kad je došla k meni u dušobrižništvo, bila je trudna s trećim djetetom. Bila je zabrinuta i pitala je mora li njezino treće dijete umrijeti. Na to sam rekao: „Ti se možeš odlučiti. Stoji do tebe. Ako se i dalje budeš prepuštala toj ženi i vjerovala joj, ona će i dalje imati nad tobom moć. Ali ti možeš i vjerovati Bogu, koji hoće život toga djeteta. Ako mu želiš vjerovati, onda se distanciraj od te žene i predaj sebe i svoje dijete životnoj moći Isusovoj. Ja ću onda moliti za oslobođenje i odrješenje od moći smrti koja je od te žene došla na tebe.“ Majka je bila s time sporazumna, pa smo molili. Dijete je preživjelo i smio sam ga krstiti.“¹²

Izvišteno iskustvo pokazuje: Nije svejedno komu darujemo povjerenje. Jer u činu vjere i povjerenja mi se izručujemo. Otvaramo se moćima i silama – na blagoslov kao i na zlo: Jer te moći mogu biti dobre ili zle. U odluci kome ćemo se povjeriti imamo našu sudbinu malim dijelom sami u ruci: Otvorimo li se okultnim moćima, dajemo tim „moćima“ ili „duhovima“ utjecaj na nas.

No mi se možemo obratiti spasenjskoj snazi i ljubećoj naklonosti Božjoj, koja je u Isusu došla k nama. Tada je „*Sve to mnoštvo tražilo da ga se dotakne jer je snaga izlazila iz njega i sve ozdravljala*“ (Lk 6,19). Svoju ozdravljajuću silu nudi Isus, koji kao Uskrsnuli živi među nama, i danas svim ljudima. I danas vrijedi njegova riječ: „*Vjera te tvoja spasila*“ (Mk 5,34).

Krsna obećanja kao put u život

Mlada se majka u gore prikazanu iskustvenu izvješću ne samo povjerala Isusovoj ozdravljajućoj sili, nego se i odrekla moći smrti koja je djelovala u njezinu životu: jednom same žene, a onda moći

¹² L. Tanner, Vater unser. Neu beten lernen. (Oče naš. Nanovo učiti moliti.) Lachen 2000, 59-60.

smrti, koja je preko te žene došla u njezin život. Tek nakon toga je ta mlada majka stvarno postala slobodna.

To iskustvo pokazuje: Odreći se mračnih moći i povjeriti se Isusu Kristu – oboje pripada zajedno. Bez svjesna odreknuća i odjeljenja može čovjek duhovno i emocionalno ostati vezan. Gdje god se mi svjesno ili nesvjesno upuštamo s okultnim (negativno vežućim) moćima, ili se očijukajući s njima čvrsto vežemo, potrebno je jasno odjeljenje, ili lučenje od toga. A lučenje je u vezi s odlučivanjem. Valja dakle jasno svemu što je Bogu protivno proturječiti i za Boga se odlučiti.

Kršćanski prasakrament krštenja o tome jasno govori. Ondje izgovaramo dvije riječi odluke: „Odričem se“ i „Vjerujem“. Dobro je da nas Crkva svake godine u vazmenoj noći poziva pri obnovi krsnoga obećanja iz svega srca potvrditi i izgovoriti ove riječi odluke: „Odričem se“ i „Vjerujem“. Ali što znače te riječi?

Odričem se

Svojim priznanjem „Odričem se“ odlučuje čovjek da se posve odriče i odjeljuje od svih utjecaja i zavodljivosti Zloga: „Odričem se svih moći, sila, misli i učenja protivnih Bogu. Odvraćam se od svega toga i odjeljujem se od toga!“ Tim odvrćanjem daje čovjek životu potpuno nov smjer.

Katkad se događa da čovjek tijekom svoga života – bilo to nedragovoljno ili vlastitom odlukom – bude dublje zapleten u moći protivne Bogu. Tada može biti da korak odreknuća ne dostaje da bi se uistinu postalo slobodnim. Onda je vlastita molitva odrješenja po jednome svećeniku put u istinsku slobodu. Uz to idealno pristaje sakrament pokore.

Uz taj korak pripada također da se dotični odijeli od knjiga, spisa i predmeta koje je u povezanosti sa svojim postupanjem sa spiritizmom itd. dobio ili stekao. Tako se oslobađa njihove privlačne snage i moći. Takvo odjeljenje vrijedi za sve što bi nas moglo zavesti k Zlomu. (Usp. Mk 9,43-48).

Vjerujem

„Odričem se“ samo je jedan dio krsnoga obećanja, a ujedno i pogodba, Ne porobljenju. Jer tek ako hoćemo biti slobodni od svih Bogu protivnih veza i slobodni smo postali, možemo se posve otvoriti životu, spasenju i ljubavi Isusa Krista. To je tako i u našem ljudskom području. Da bi se moglo ženiti i moglo živjeti dobar brak, mora se prije odijeliti od svih odnosa „sličnih braku“ i onih koji čine ovisnim na krivi način. Samo tako može novo zajedništvo u braku postati temelj za daljnje življenje. A onda se može razvijati snaga odnosa.

Kod „Vjerujem“ u krštenju odlučujemo se za Trojstvenoga Boga. Vežemo se za Isusa Krista kao našega Gospodina i Otkupitelja. Ne gledamo više za nekim mogućim „Drugim“, nego vjerujemo Njemu, Njegovoj ljubavi i spašavajućoj snazi.

Time naš život dobiva nerazorivi temelj, koji nas može i hoće kroz sve nositi i pronijeti, kako potvrđuje Pavao: *„Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi. Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem.“* (Rim 8,35.37-39)

Taj dvostruki korak „Odričem se – „Vjerujem“, koji je doduše načelno u krštenju bio izvršen, moraju ljudi koji su bili kršteni kao djeca, kasnije, polazeći od jasne odrasle odluke, prihvatiti i potkrijepiti. Tek tada razvija se spasenjska snaga krštenja.

Vjera ima učinak. Mi odlučujemo kojim silama ćemo se otvoriti.

Izvršenje krsnih obećanja „Odričem se“ i „Vjerujem“ vodi u puninu života i vječnu ljubav Božju.

Skriven u vječnoj Božjoj ljubavi

Gdje se dvoje ljudi nađe jedno prema drugome, iskuse zavičaj. Zavičaj ne samo jedno uz drugo, nego zavičaj i u tajni koja ih

okružuje. Taj je zavičaj prikazan u vijencu ruža koji okružuje dvoje ljudi. Njihov je život ukopan, skriven u ljubavi koja nikad ne prestaje.

Ljubav između muškarca i žene u Bibliji slika je ljubavi Božje prema ljudima. Bračni savez slika je i prilika saveza ljubavi između Jahve i Njegova naroda, između Isusa Krista i Crkve, između Boga i ljudi.

U Da krsnome savezu slavimo svadbu. Puštamo se da zauvijek budemo obuzeti ljubavlju koja nikad ne prestaje i sve dovršuje. Usred životnih trpljenja, prijetnja i borba tako smo zaštićeni u prostoru ljubavi koji je čvrst, siguran i nerazoriv. Našli smo zavičaj zauvijek, nutarnji zavičaj koji tijekom života sve više i više iskusujemo, i koji onda u smrti biva vidljivo dovršen. Zavičaj zauvijek u srcu Božjemu, gdje ljubav nikad ne prestaje.

Sadržaj

Predgovor

1. Reinkarnacija

1.1 O reinkarnaciji

1.2 Azijske predodžbe reinkarnacije

1.3 Moderne zapadne predodžbe reinkarnacije

1.4 Reinkarnacija u kršćansko-zapadnoj tradiciji

2. Kršćanska perspektiva

2.1 Vjera u uskrsnuće

2.2 Krštenje – događaj kršćanskoga „ponovog rođenja“

2.3 Početak novoga stvorenja

3. Kratak pregled

3.1 Kriteriji razlikovanja

3.2 Zajedničko

3.3 Teološke razlike

3.4 „Dokazi“ za kršćansku vjeru

3.5 „Dokazi“ za reinkarnaciju

Zaključne misli

Naslov originala:
Leo Tanner
Reinkarnation und Auferstehungsglaube
© WeG Verlag 2006.
Leo Tanner
Reinkarnacija i vjera u uskrsnuće
S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević